TAKSA PLAĆENA U GOTOVU

OBITELJ

12 rujna 1937
Broj 36/7

KNJIGE, KOJE ĆE SE OVE ZIME NAJVIŠE ČITATI

Sedamdesetgodišnje iskustvo kazuje, da će i ove zime hrvatski narod najviše čitati knjige, što ih izdaje Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima.

U srcu Hrvatske, u Zagrebu, na skladištima Društva sv. Jeronima već je spremno više od četvrt milijuna novih knjiga, koje će, ako Bog da, sve primiti i pročitati milijuni Hrvata od najsjevernijih granica Međumurja i Bačke, do najjužnijeg rta kotorske biskupije; od najzapadnije međe Hrvatskog Zagorja i Gorskoga Kotara, do najistočnijeg Srijema i Hercegovine. Ali ne samo unutar granica Hrvatske domovine, jeronimske će knjige čitati Hrvati u izgubljenoj Istri i u Burgenlandu, u Americi i posvuda drugdje, gdje ih ima.

Možemo reći, da će svi ti čitači jeronimskih knjiga činiti jednu ogromnu duševnu zajednicu, koja će se zimus baviti istim mislima, i užitak je pomišljati, da i svatko od nas može tu učestvovati!

Godina 1938., za koju su izdane nove jeronimske knjige, sedamdeseta je godina opstanka Hrvatskoga Književnog Društva sv. Jeronima, zato je izbor štiva naročit.

Tri beletrističke knjige

Na posebnu želju čitača, da beletristika bude što jače zastupana, u novim jeronimskim izdanjima tri su knjige beletristične:

Nedjeljko Subotić: »DVIJE GOLUBICE«, Pelješke priče. Naslov je knjizi dala prva pripovijest od njih devet.

Subotić je jedan od prvaka današnje hrvatske katoličke književnosti, a u pelješkim pričama dao je kao rođeni Pelješčanin baš najintimniji dio svoje duše, i najdublja zapažanja, pa to mora da ponese i čitače u taj čudni dijelak Dalmacije.

Dr Franjo Lasman: »S ONU STRANU KAPELE«; zbirka je ličkih pripovijesti. Šesnaest je tu pripovijesti i u svakoj ima neka zanimivost, karakteristika kraja i ljudi, zasebni humor i poanta.

F. Leonard Čuturić: »MARIJAN I EMINA«, pripovijest iz bosanskoga života u tursko doba. Čuturić ima lijep pučki način pripovijedanja, pa se ova njegova knjiga, u kojoj nam prikazuje jednu ljubavnu zgodu iz doba prije sto godina, čita vrlo ugodno. Emina, ljepotica kćerka bosanskog age, zaljubila se u kršćanskog momka Marijana, čiji su siromašni roditelji bili kmetovi age Saliha Alajbegovića. Zanimljivo je i neobično, kako je Emina odala svoju ljubav Marijanu, pa kako je zatim odbjegla od kuće daleko, gdje je roditelji nisu mogli naći, te je postala i kršćanka i udala se za Marijana. Sve je to dojmljivo i lijepo izneseno.

Tri socijalne knjige

Najaktualnije socijalno pitanje ponukalo je Društvo sv. Jeronima, da izda ove knjige:

Dr Milan Ivšić: »DRUŠTVENI ŽIVOT NA SELU«. Ova je knjiga samostalni nastavak prosvjetnih, društvenih i gospodarskih promatranja o seljačkom životu i o seljačkoj politici Hrvata.

Piscu, sveučilišnom profesoru životni je studij proučavanje problema sela. Dužnost je svakoga Hrvata da te njegove radove upozna.

Dr P. Bonifacije Perović: »KOMUNIZAM«. Vanredno je aktuelna knjiga, koja pokazuje: Što uči komunizam? Kako se komunizam razvijao u Rusiji? I kako se živi u današnjoj Rusiji?

Ovu knjigu, koja raščinja komunističku teoriju i povijest, popunja još naročito zanimiva knjiga:

Ivo Bogdan: »SVJEDOČANSTVA O RUSIJI«. Tu su donesene izjave Hrvata, koji su živjeli u boljševičkoj Rusiji, pa se vratili. Zatim su tu izjave Francuza, Engleza i Amerikanaca, koji su bili u Rusiji. Svuda se navode točna imena i mjesta, pa ta pouzdana svjedočanstva daju uvid u istiniti život u današnjoj Rusiji.

Nabožna knjiga

Koji su krivi pojmovi o pobožnosti, a što je zapravo prava pobožnost, o tome poučava knjiga:

O. Ignacije Radić: »BUDI POBOŽAN«. Knjiga je priručnik, koji popularno daje teoriju, a zatim pokazuje, kako da se rečeno primijeni praksi.

Povijesna knjiga

K jubileju bana Jelačića, toga prvog zakonodavca hrvatskih seljačkih reforama, izdana je knjiga:

Stj. Gorupić: »BAN JELAČIĆ«. Dana je tu slika teških dana, u kojima Jelačić postaje hrvatskim banom. Pokazan je lik slavnog bana i njegova djela diljem čitave Hrvatske. Posebno je poglavlje o ukidanju kmetstva. A dakako prikazan je Jelačić i na bojnim poljanama. Opisima su dodane zgodne savremene ilustracije.

OBITELJ

ILUSTROVANI TJEDNIK
ZA HRVATSKU PORODICU

U ZAGREBU 12. RUJNA 1937

IX. GODIŠTE BROJ 36/37.

Slika desno: WILLY FRITSCH SE ODMARA sa svojom žutom dogom, koja drži, da i kod kuće, kao i u filmu, mora sačuvati pozu
Foto Ufa

POMOZ BOG, HRVATSKI VATROGASCI!

K SLICI NA 1. STRANICI OMOTA

Napisao Nikola Žic

Da se čovjek svojevoljno, bez ičijega nagovaranja odreče sebe i žrtvuje za drugoga, treba osjećati duboku odanost i poštovanje tuđih interesa. To je najplemenitiji altruizam, to je prava ljubav, zaista vrijedna udivljenja.

Čovjeka prati mnogo nevolja, a među njima je požar jedna od najtežih. Vatra je i dobro i zlo, a najveće je zlo, kad svom svojom elementarnom snagom provali bezobzirno i grubo, da uništi sve, što joj je na putu. Požrtvovno raditi na spasavanju tuđe imovine i samih života ljudskih altruistički je zadatak vatrogasaca.

U vatrogasce idu ljudi, koji imaju u sebi Boga, široku dušu i ljubav, da nesebično, odano, istinski, kao altruisti, pomognu u časovima požara i svih mogućih opasnih elemenata ne pitajući, tko je u nevolji. Vatrogasac ne gleda, je li u nevolji bogat ili siromah, ne tiče ga se, je li u nuždi njegov prijatelj ili neprijatelj, već na glas zvona ili drugoga znaka leti na mjesto opasnosti, da hitno pomogne spasiti nejaku djecu i slabe žene. »Vatru gasi — brata spasi!«

SPOMEN PLOČA ĐURI S. DEŽELIĆU, ocu hrvatskog vatrogastva i prvom predsjedniku Hrvatske Vatr. Zajednice, koju su podigli njegovi štovatelji u njegovom rodnom mjestu Ivanić Gradu god. 1931.

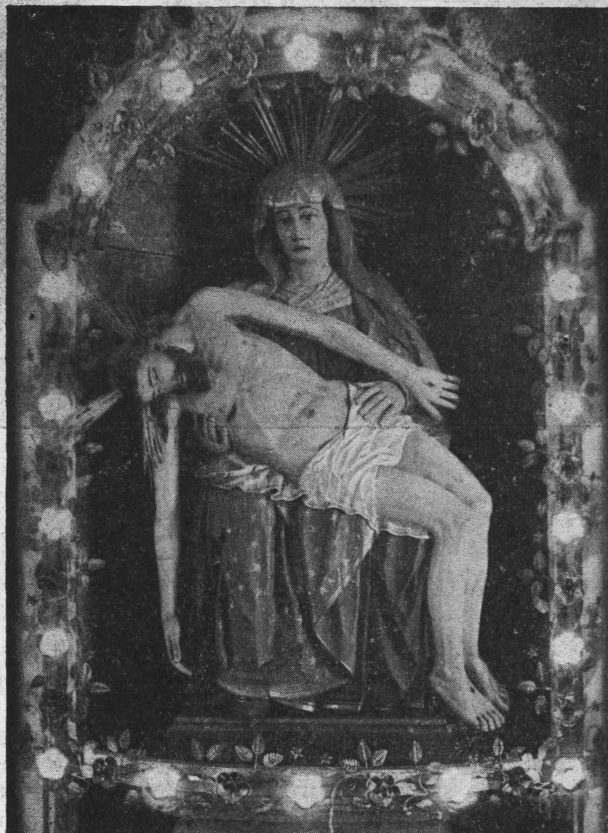
Vatrogasac ne zna za vlastitu pogibelj, ne poznaje zapreke u vršenju svoje dobrovoljne dužnosti, on se žrtvuje. Ovo požrtvovanje za čovjeka u nevolji je najljepša odlika vatrogasca, jer ga vodi dotle, da zalaže za drugoga čovjeka i njegovu sreću čak i sam svoj život.

To je služba za divljenje, iza koje zaostaje mnoga druga služba u socijalnom i kulturnom životu ljudi. Ta je samoprijegorna služba najuzvišeniji izraz kolektivnog altruizma za druge ljude uopće i za njihovu imovinu. Vatrogasna organizacija je živa i svijetla opreka mnogim javnim i tajnim organizacijama sebičnih ljudi za uništavanje protivnika i svega, što je ovome milo i drago. Vatrogastvo zaslužuje, da mu se pjevaju epopeje, a najmanje što zaslužuje, jeste poštovanje, ljubav i potpora sveukupnoga ljudskog društva. Takve su i tisuće hrvatskih vatrogasaca, koji su u svakom času spremni da skoče u smrt za bližnjega.

Najstariji tragovi uređene vatrogasne službe sižu u drugu tisuću godina prije Kristova rođenja, a zabilježeni su na papirosu u Egiptu. Kao prvi pronalazač vatrogasne štrcaljke se spominje mehaničar Ktezilije iz Aleksandrije 250 godina prije Krista, no savršenija je ručna štrcaljka nastala tek oko god. 1500. u Njemačkoj. U njoj je započelo organiziranje vatrogasne službe naročito poslije strahovitoga trodnevnoga požara u Hamburgu godine 1842., a danas je provedeno po svim kulturnim zemljama.

U Hrvatskoj je prednjačio Varaždin. Ondje je godine 1864. osnovano prvo dobrovoljno vatrogasno društvo, a za njim nikoše naskoro druga u svim našim većim mjestima u bližoj i daljoj okolici. Zato se naskoro počelo raditi i na osnutku Hrvatske vatrogasne zajednice. Ona je osnovana godine 1874., a pravila su joj potvrđena godine 1876. Za njezina prvog predsjednika bijaše izabran Đuro Deželić, kojemu su hrvatski vatrogasci u prisutnosti domaćih i stranih vatrogasnih drugova 15. VIII. podigli krasan spomenik. Naša Vatrogasna zajednica, koja je najstarija u državi i broji se među najstarije u Evropi, ovom se velebnom proslavom dostojno odužila svome prvaku Deželiću, koji je mnogo učinio za odgoj i školovanje hrvatskih vatrogasaca.

Svim hrvatskim vatrogascima-altruistima kličemo zahvalno i želimo sreću u budućnosti njihovim lijepim pozdravom: »Pomoz Bog!«

KIP ŽALOSNE MAJKE BOŽJE
u hramu Cistercija u Stični, pred kojim monasi služe sv. Misu i mole svoj oficij

MONASI U KORU

IZ KORNEROVE ZBIRKE „U HRAMU CISTERCIJA“

Maleni kor se puni.
Četica bijelih monaha
sa radošću poniznom, smjernom
počima molitvu svoju.
I anđeli mole se s njima
i poju u divnom koru
o Mariji, koja je danas
u dvore dospjela plave.
Na pragu novoga dana
monasi saginju glave.

Čas je kad rajska vrata
otvaraju preteška krila
i grješniku punom strave
i čistoj zvijezdi od zlata;
srcu djeteta lakom
ko bijela, mekana svila.
Nebo raskriljuje vrata.

CISTERCITSKI RED

IZ POGOVORA ZBIRKE PJESAMA: „U HRAMU CISTERCIJA“

Kontemplativni cistercitski red ogranak je benediktinskog stabla. Njega su osnovali sveci: Robert Alberik i Stjepan 1098. godine u Cisterciju u Francuskoj, iz želje da se što temeljitije obnovi duh stare regule sv. Benedikta. Cisterciti su se proširili po cijelom svijetu, privodeći svojim divnim koralnim pjevanjem, svojom molitvom i misijskim djelovanjem, svojim radom na polju nauke i umjetnosti, duše k Onome, u čiju su slavu žrtvovali sve. Kod nas su u Hrvatskoj djelovali od g. 1205. do g. 1783. po raznim mjestima, žnjeli duhovne plodove i odgajali narod u duhu Gospinu. Cistercitski red naziva se kratko: Cistercij, t. j. imenom mjesta, gdje je bio osnovan.

Slika dolje: MONASI U KORU CISTERCITSKOGA HRAMA čekaju na znak opata (prvi od lijeva na desno u gornjem redu), da započnu svoju molitvu. Sad će iz crnih, krupnih slova i nota podići srca Gospodinu

Najznamenitiji Cistercita je sv. Bernard, osnivač samostana u Clairvauxu, crkveni učitelj i veliki apostol XII. stoljeća, autor poznate »Knjige govorâ«.

Dao Bog, da nam se što prije vrate braća sv. Bernarda iz Clairvauxa, za što dublji liturgijski život i u Hrvatskoj, koji u cijelom kršćanstvu sve više zahvata maha, da postane snažan i jedinstveni izraz kršćanske. Božje zajednice.

PJESME UZNESENJA MARIJINA

Napisao R. Kadlec

Među našim religioznim pjesnicima ističe se svojim umjetničkim doživljavanjem i plodnošću Jeronim Korner. Prve njegove pjesme (»Blistavi rub«, Zagreb, 1932) bile su lirika osjećaja vezanih za zemlju. Kasnije pjesme (»Ljubav neba«, Zagreb, 1935. i »Ljeto i Vječnost«, Zagreb, 1935.) su veza pjesnika-pojedinca s Bogom. Najnovija njegova zbirka »U hramu Cistercija«,* je molitva Crkve, ali proživljena u duši pjesnika, pa je i zadržala pjesnikove subjektivne oznake. Ostala je Kornerova mekoća stihova, njegov izražaj osjećajnosti, a pridošlo je nešto novo. Nisu to više pjesme umjetnika istrgnutog iz društva, koji živi svojim posebnim životom. To su pjesme mističnog organizma cijele Crkve, to je liturgija jednog dana u katoličkoj Crkvi, koja je prošla kroz shvaćanje, osjećajnost i izražaj pjesnika — Kornera.

U pogledu jačine vjerskog života ova je zbirka korak naprijed. Nešto je veliko kada umjetnik svojim djelima veliča Najuzvišenije, što može dokučiti ljudski razum, — samoga Boga. Ali kada umjetnika toliko prožme vjera, da više ne govori on, kad daje djela, koja izviru iz duša vjernika kao jednog mističnog tijela s Kristom, kad njegova molitva postane svakoj duši dostojna da njome hvali Boga, tada daje najveće, što je u mogućnosti čovjeka.

U svojoj najnovijoj zbirci Korner je sav u duhu Crkve, ali je ipak svojim izrazom i svojim ličnim doživljavanjem dočarao sliku Marijina Uznesenja, »svečanost neusporedivu s blagdanima svetih«. Zbirka se sastoji od lirskih pjesama, koje su međusobno povezane cjelovitošću epa, a opet svaka imade svoj ugođaj i svoju poentu. Pjesnik je ovako proživio blagdan u drevnom hramu cistercitskog samostana u Stični kod Ljubljane. Sama tajanstvenost okoline djelovala je da je laglje mogao iznijeti molitvu bijelih monaha, okolnih seljaka i njihove djece, — koji su svi ujedinjeni sa cijelom Crkvom u jedno tijelo, ili na čija usta govori cijela Crkva.

Već i ona tišina u hramu, prije nego počinje sama liturgija velikog blagdana, imade u sebi neku uzvišenu svečanost, pa je i ona izražena u posebnoj pjesmi. A tek kada bijeli monasi počinju u koru pjevati svoju molitvu, pjesniku se čini, da nebo raskriljuje vrata i u zanosu kaže:

»Nebo i zemlja danas
posve su posve blizu.«
(Blizina neba)

Počinje velika liturgija blagdana Uznesenja Marijina večernjom pripravom, pjesmama, koje se pjevaju za noćnog bdijenja i o jutarnjim hvalama. Najjače i najuvjerljivije djeluje sama Misa. Toliko priprostom jednostavnoću iznio je najuzvišeniji misterij katoličke

JERONIM KORNER

Crkve, kako to uistinu može jedino pjesnik, koji vjeruje:

»ko maleni pastir, dobri
u istine vječne, svete.«
(Vjerujem)

Čitava se zbirka čita na dušak, jer potječe od velikog doživljaja, koji je snažno potresao pjesnikovu dušu. Svojom raznolikošću i svježinom slikâ djeluje na maštu čitaoca, da se čita bez umora i znači veliki duhovni doživljaj.

JERONIM KORNER

U HRAMU CISTERCIJA

HODNIK, KOJI VODI U CISTERCITSKI HRAM U STIČNI KOD LJUBLJANE
(Slika na omotu Kornerove zbirke pjesama)

I ono preporođenje, što ga je pjesnik doživio u hramu Cistercija, proživljuje i čitalac, pa na rastanku s knjigom ponavlja pjesnikove stihove:

»A mene, Gospode, pusti
u široki, bijeli svijet,
da plavu uzvisujem zoru
na vječnom nebeskom svodu,
da duh sa sobom odnesem
u monaha bijelih koru
i predam ga svojem rodu.

Da svima izrečem radost,
kako to nije varka
ni priča starog kista,
već o tome zbore prva
stoljeća sveta, žarka,
da Ona sva lijepa, čista,
bez ljage istočnog grijeha
u Svojem tijelu blista.«
(Molitva moja)

Koga ne će obuzeti duboki vjerski osjećaj kad čita ove stihove. A takvi su skoro svi u novoj zbirci Jeronima Kornera, koja dostojno može nositi naslov prve zbirke originalnih i najjačih liturgijskih pjesama u našoj književnosti. Ona je doista »pjesnički spomenik« cistercitima, kako ju je nazvao slovenski kritičar dr Tine Debeljak i može služiti na ponos mladoj hrvatskoj katoličkoj književnosti.

* Komisionalna naklada knjižare Narodne Prosvjete, Zagreb, Kaptol 29. Cijena 15 dinara, s poštarinom 17 dinara.

Putopis

U SALZBURGU

Napisao Mladen Bošnjak

Omladinska prenoćišta (herberge) su sastajališta studenata i drugih omladinaca sviju boja, vjera, narodnosti i jezika i iz sviju kontinenata.

Herberga u Salzburgu, u koju smo bili dodijeljeni, jest prva znatnija, što smo ju na našem putu upoznali. Upravo klasičan primjer za ono, što je gore rečeno. Tamo, radi svečanih igara i radi pograničnog mjesta, dolazi sijaset putnika i to većinom na jednu ili dvije noći. Dolaze i bilo ih je s nama iz ostale Austrije, pa Njemačke, Francuske, Mađarske, Italije, Švicarske, Čehoslovačke, Belgije, Holandije, a ima i zastupnika ostalih europskih država.

Većina ih putuje dvokolicom. Dođe iz Amerike, pa, naravno, dođe sa svojom dvokolicom! Uopće se za Austriju i Njemačku može mirno reći, da staro i mlado, muško i žensko, vozi kotač. No nije to ni čudo kraj onih divnih cesta i prigodnih kupnja za dvokolicu. Dvokotač izlazi u opće kao najjeftinije prometno sredstvo, te se isplati svakom držati ga u velikom gradu, jer je nemoguće sve one znatne daljine obilaziti pješke, a uz to dobro dolazi i za izlete.

Mi smo se gotovo morali ispričavati ostalima, što putujemo željeznicom, jer da imademo znatan popust. To naime zato, jer za stanovnike herberge je put željeznicom, makar i trećeg razreda, još uvijek strašno raskošno prometalo.

*

Posebno poglavlje u herbergama jesu vreće za spavanje. Te se dobivaju u svim većim mjestima uz posebnu naplatu, a služe mjesto krevetnog rublja.

Takovu vreću prije prenoćenja mora svatko uzeti, tko nema svoje vlastite. I s takovom jednom vrećom za spavanje, vrtio sam se i ogledavao je sa svih strana na gornjem dijelu određene mi postelje (u Münchenu su bili kreveti, čak na tri sprata!), dok sam pronašao i bio upućen, kako se ona upotrebljava. Inače su te vreće vrlo praktične. Treba ih samo sa tracima (mislio sam, da služe za privezivanje oko vrata) privezati kod uzglavlja i uvući se u nju. Nekoje privatne, koje sam upoznao, osobito su prikladne. Tako ih ima sa posebno načinjenim mjestom za uvlačenje jastuka i slično.

Nezgodna je strana tih spavaćica samo u tome, ako čovjek nema svoje vlastite, da skupo dođe svagdje ju unajmljivati. Pogotovo, ako se mijenja boravište gotovo svake noći, a bez nje ne dozvoljavaju nigdje prenoćiti.

*

Kad su već vandrokaši spremljeni i uvučeni u svoje vreće u točno određeno vrijeme, tada započinje među njima žučljiva debata, prije nego što nastane potpuna tišina. Raspravlja se tu o svim krupnim vitalnim pitanjima čovječanstva sa mladenačkim žarom i nekom vrsti lakomislenosti. Izmjenjuju se politička mišljenja i na najjednostavniji način se upoznavaju i približuju pojedini predstavnici raznih narodnosti.

I u tom uskom prostoru herberge postaje horizont gledanja tako širok.

U herbergama može čovjek najlakše saznati, kako se jeftino proživljuje na putu. Jer herbergama treba dodati, osim već spomenutih oznaka, i tu karakteristiku, da je to međunarodno stjecište sviju »muktaša«. No to se već samo po sebi moglo razabrati.

*

Vani čovjek upozna, kako vlasti idu ususret prirodnoj romantičnoj sklonosti mladeži za putovanjem. Vlasti naime uzdržavaju te herberge i idu mladeži u svakom drugom pogledu na ruku. Već sa samim navedenim legitimacijama za prenoćenje, imade se i u mnogočem drugom znatan popust. Time sama romantika vandrokovanja dobiva sasvim drugu, novu sliku svoga vremena. Olakšana su putovanja i omogućeno je upoznavanje mnogo većih krajeva, nego nekada.

Značenje, koristi i važnosti toga za odgoj mladeži očite su svakomu, a mi smo imali dovoljno prilike, da se sami o tome uvjerimo. No sve većim upoznavanjem svega dosada spomenutog, razumijevali smo također i to, kako su kod nas u tom pogledu očajne prilike.

*

Razgledavamo znamenitosti grada. Vrtimo se i svukuda se zabušujemo. Plaća se čak i u crkvi radi razgledavanja orgulja.

U prirodoslovnom muzeju priča nam stari čuvar, kako je nekada bilo, a danas kako je zlo i kako on poznaje Hrvatsku, jer je njegov brat živio u njoj 40 godina. Pokazuje nam odsječak drva u prosjeku, na kojem se vidljivo zapažaju kružne šare, što označuju godine života drveta, a tek na pojedinim prugama su oznake, kako je to drvo bilo u svom životu debelo, dok su živjeli razni znameniti ljudi, kao Marija Terezija, Mozart, Napoleon i drugi. Zatim nam kazuje sa nostalgijom priču, koja kola u narodu, da svaki onaj, koji ubije bijelog jelena, mora za šest mjeseci umrijeti naprasnom smrću. Uz to nam pokazuje prepariranog bijelog jelena, kojega je ubio prijestolonasljednik Ferdinand i zato ga je naravno još prije propisanog roka zadesila poznata nesreća.

Da, da, dragi, stari čuvaru!

Preko onog drveta, koje je tako krasno bujalo, prohujale su razne periode i nisu na njemu ostavile nikakvoga vanjskog vidljivoga traga. Tek kasnije, dok su ga već posjekli, istraživali su ljudi na njegovom neznatnom isječku i označivali su pribadačama te vremenske dobe, a koje su inače za život stabla značile vrlo neznatnu periodu. No na tebi je, stari, habsburški hrastu, tek jedna vremenska dob ostavila tako vidljive tragove!

Slika na omotu:
Spomenik Đuri S. Deželiću,
koji su podigli hrvatski vatrogasci u Deželićevoj ulici u Zagrebu — *Foto I. Kirin*

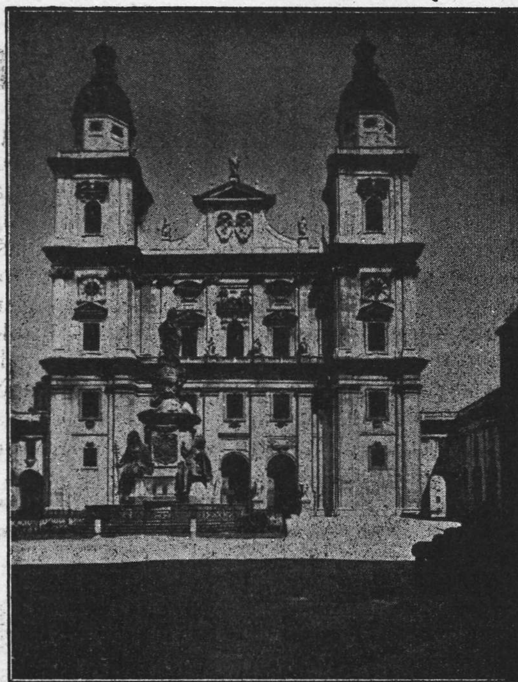
Ali život ide dalje i gomila nove šare na još živim stablima, a od kojih će možda jedan resiti u budućnosti neki drugi muzej sa sasvim još nepoznatim oznakama na pribadačama.

*

U gradu se vrše grozničavom brzinom pripreme za početak ovogodišnjih svečanih igara. Sve se sprema da primi i zabavi (te odvuče što više novaca) najrazmaženiju publiku sa gotovo čitavog svijeta. Već se vidi živo kretanje rano prispjelih stranaca. Može se često susresti u (talijanskom) autu Artura Toskaninia, tu najveću atrakciju salzburških festspiela.

Razgledali smo grad i upoznali ga, a da nismo mogli prisustvovati ni jednoj svečanoj predstavi. No zato smo razgledali zgradu za svečane igre i slušali onu stereotipnu vodičevu priču o postanku tih igara i metamorfoziranju zgrade od nekadanje jašione u današnju fazu i vidjeli smo Max Reinhardtovu u kamenu izgrađenu naravnu inscenaciju Goetheovog »Fausta«.

Zadovoljni smo i time radosno prepuštamo grad potrebnijim gostima za Salzburg, nego što smo mi bili. Time ujedno ostavljamo i Austriju, u nadi, da ćemo ju na povratku moći potpunije upoznati.

DIVNA KATEDRALA U SALZBURGU, koja je čuvena po tom, što se i pred njom izvode znamenite salzburške svečane igre

ZLATNA ŽICA

Napisao Karl Ewald

Između mene i moga sina nešto se dogodilo. On se stao sastajati s ljudima, o kojima ja ništa ne znam, on misli, što ja ne mislim, i što ja uopće ne mogu misliti. To za nas nije dobro, da ja često ne znam, što je među nama, pa gdjekad izgleda, kao da se prekinula između nas ona zlatna žica. No ja moje dijete puštam na miru, a to sam mu obećao prije nego se rodilo bilo, samo šutke tražim zgodu, a ta mi se često i desi, kako se samo slučaj može stvoriti.

Vraćam se juče sa šetnje i opazim mojega sinčića još iz dna ulice pred vratima moje kuće. Ali on me nipošto ne vidi, premda ima krasne velike oči, ali one ne vide nego ono, u što su uprte. Zato je prečesto neuljudan i vlada se, kako ne bi trebalo.

Njemu je palo oko na jednoga mališa, koji je manji od njega, a upravo se vraćao iz škole. I malo zatim stane prašiti leđa onomu dječarcu omašnim štapom, koji sam mu bio dao. Mališ se rasplakao, dere se i više, a moj slatki sinak ništa, nego lupa što žešće može.

Do mene se ustobočilo poveliko momče, drži ruke u džepovima i kao sa zadovoljstvom motri taj prizor.

»Čuj,« rekoh mu, »evo ti pol krune. Poteci ulicom, pa do mile volje isprаši leđa onomu dječaku, koji šiba onoga manjega. Ako te pita, zašto ga biješ, reci mu zato, jer tuče manjega od sebe. A kad to učiniš, bježi niz ulicu.

Ja mu rekoh, a on ode. Moje dijete dobije pošteno, što ga je išlo, a pazio sam, da me onaj deran, kojega sam unajmio, da mi izlupa sina, ne bi prevario. Ali za onaj novac ne mogu se potužiti, da bi me bio zlo poslužio.

Moj plaćenik zatim vrcne i strugne putem, kako smo bili uglavili. Ja se odmah nađem pred kućnim vratima, brišem nešto mokro s lica mojega sinčića i popravljam mu odijelo.

»Budi miran, moj mali,« rekoh, »dat ću ja onomu vucibatini. On da bije moje malo dijete, koje mu nije ništa učinilo, a magarac je dva puta toliko veći od tebe!

No on osjeti, da bi se te prijetnje mogle protiv njega okrenuti:

»Nemoj, tatice!«

»Naučit ću ga ja pameti! Viš ti njega! On će tući . . .«

»Nemoj, tatice!«

Moj mali ne pušta mi ruke, a u očima mu gledam strah, da ću doznati, zašto ga je onaj veliki dečko nalemao.

Ja se okanim istrage, i pođosmo da se prošećemo. Stištem njegovu ruku, koja je u mojoj i osjećam katkad, kako se trza.

Ja mu govorim o sasvim drugim stvarima, a on mi je za to zahvalan.

A ona zlatna žica, koja nas veže, nije se ni ovaj put prekinula.

„DANICA“
je kraljica hrvatskih kalendara!
Uz nju se za 10 dinara dobiju na dar još dvije knjige!

Izvorna novela

ŽIVOT MRTVIH

Napisao Stjepan Hrastovec

Skutrilo se selo u podolju i uvuklo u zelenilo krošanja. Tiho i nesmetano grijalo se kroz stoljeća na suncu, podnosilo udaranje bura i vjetrova i smireno se podavaju kišama i olujama, i kada bi ga zapljuštivale. Sve je to selo osjećalo i duboko ćutilo, samo nije odavalo glasa, kad bi ga nešto zaboljelo.

Tek crkvica u sredini, koja se nadigla kao Božja pastirica iznad malih kuća, probila se zvonikom kroz zelenilo u visinu, kao da će dotaći nebesko plavilo. Ona već stoljećima živi sa selom i bdije nad njim. Crkvica je glasnik sviju tuga i ponoći sela, i svaka seoska radost zabijelila bi na njenu zvoniku i zabrenčala u malom zvonu, koje je široko zvonilo u časovima sreće, a mračno i žalostivo, kad su selo bila zla. U takvim prilikama sva srca seljaka, od staraca do djece, osjećala su jedno, dušama sviju probijala se jedna misao, lica im obvijao jednako mračan oblak, ili im ga oblijevala vedra radost.

Na glas zvona stabla bi se uvukla u grane, potoci usporili tok, smirili se ljudi i stoka, a žuljave seljačke ruke spajale bi se na molitvu. To su bili blagdanski časovi, u kojima je selo proživjelo stoljeća i smireno u blagoslovu otpratilo u prošlost desetke svetih godina.

Bilo je selo vjerno zvonu i bijeloj crkvi, što se nadigla iznad malih kuća kao Božja pastirica i bdila nad njima. Dječaci bi u pravo vrijeme potezali za tanko uže, a zvono bi se njihalo lako i poletno, batić bi udarao i raskošno sipao zvukove iznad krovova, koji su u takovim časovima svečano mirovali. Dječaci bi onda još više potezali, još dugo, dok netko ne bi došao, da ih prekine. Tako je bio drag glas nevinog zvona i tako opojan! Kako je samo mogao izdržati zvonik takve melodije, a da mu ne puknu kameni zidovi! Kako je samo mogao!... To i seljaci nisu vjerovali pa su često okretali glave prema njemu i bojažljivo ispitivali, da li je još čitav I kad bi ustanovili, da se zvonik još dobro drži, njihove bi duše osjetile olakšanje i prelile se nadom, da će ovo čudesno zvono još dugo njihovu selu ujutro donositi pomlađenje i život, a u mračna zavečerja pobožno smirenje. Čudesno zvono!...

Večer bi svaki puta privukla pod zvonik jato dječaka, koji su bili sretni, ako su mogli dotaći zmijoliko uže, koje ih je spajalo sa zvonom. Dječaci, kuštravih vlasi i od sunca nagorjelih obrazića, tako su sa svečanim držanjem obavljali ovaj posao, kako to znadu samo nepokvarena bića, koja su istinski vjerovala u svetost svoga posla, kako su njihove duše zaneseno pratile oticanje melodija sa vrha tornja nad krovove i zgusnute krošnje, u čije bi se grane utkalo crvenilo jutra, bjelina podneva ili plavilo večeri. Pod rukom su osjećali svaki njihaj i teško su se rastajali od užeta, koje se onda smirilo i spokojno čekalo na njihov slijedeći pohod.

Kad bi se ujutro iz daleka osjetio svetački hod nedjelje, kako se pomiče u podolje, a pred njom dan čisti putove i ulice sela, onda bi život počeo ranije. Vrata bi se dvorišta otvarala jedna za drugima, seljaci bi u bijelim haljinama ispunili sve seoske puteve i hodočastili prema crkvi, koja ih je čekala. Toliko bi se svijeta nakupilo, da bi mnogi morali ostati vani i u blagdanskoj svježini slušati riječ Božju. Porod nedjeljnog jutra bio bi nekako svečaniji, nego svakidašnji, zvono bi veličanstvenije zapjevalo, a crkva bi naširoko zabijelila, da se u njenoj svetačkoj bjelini gubila danja svjetlost.

Cijelo selo kleknulo bi kao jedan, kada je zvono objavilo, da se prikazuje Bogu žrtva za njih, za njihova polja, za njihove dobre bake, koje su zbog nemoći morale ostati kod kuće, za oklasana žita i odlakavljele kukuruze. Cijelo selo udarilo bi se u grudi raskajano i skrušeno kao starozavjetni grešnici, posipani pepelom po glavi. Tada je selo jednodušno molilo, jednodušno se klanjalo Bogu na žrtveniku i jednodušno pjevalo himne Stvoritelju, koji je Velik i Moćan.

*

Onda je došlo vrijeme, kad se nedaleko sela podigla golema zgradurina, crna i zloslutna, koja je unijela strahovitu buku sred seoskih polja i narušila svetačku tišinu svježih sjeno-

RADENSKO LJEKOVITO KUPALIŠTE

Teško je odlučiti se komu povjeriti nagriženo zdravlje i liječenje. Ko boluje od reume, išijasa, teških upalih exudata i sl., taj neka ode u Varaždinske Toplice, ko treba za iste bolesti blatne kupke, moramo mu preporučiti Topusko. Ko boluje od srca, bubrega i živaca (nervoza, neurastenija, kao i prenapetih i istrošenih živaca i sl.), jetara, želuca ili unutarnjih žlijezda (giht, šećerna bolest i sl.) najbolje mu je Radensko ljekovito kupalište! U Radence vozi iz Zagreba direktan vagon i dolazi u samo kupalište za 6 sati bez ikakva prelaza. Kupalište je smješteno u prekrasnom velikom parku (oko 20 jutara) i ima desetak lijepih vila i hotela sa 300 soba (150 sa tekućom vodom). Voda je vrlo ljekovita — a ko ju kod nas ne pozna po njezinim crvenim srcima? — i najjača je u Srednjoj Europi uopće u nekoliko ljekovitih sastavina!

Za odličnu kvalitetu i ljekovitost vode samo da spomenem, da je Radenska ljekovita banja bila odavno dvorski liferant za mineralne vode u bivšoj Austriji, kao i Nj. Svetosti Svetog Oca Pape, a i u našoj državi je odlikovana odlikovanjem dvorskoga dobavljača!

U samom kupališnom parku, na najljepšem mjestu, uzdiže se lijepa kupališna kapelica sv. Ane i tu se čovjek i nehotice približuje prirodi, vječnosti. I mnogi, koji godinama nisu napravili ni znak svetoga križa, iza nekoliko dana boravka u Radencima marljivo posjećuju kapelicu! J.

koša. Kraj zgrade propinjao se u nebo vitki dimnjak, sa čijeg je vrha svakog dana sukljala crna očađavljela magluština, koja je zamračila bjelinu sela, zatrovala miris djeteline i ugasila žutilo zlatnoga klasja. Rik sirene uznemirivao je spokojno počivanje polja i ustalasao molitvenu tišinu sela. Često je brenčanje zvona seoske crkve potpuno iščezlo u gromovitom rikanju crnog uljeza i nemoćno se njihalo u dubini zvonika. To je zabrinulo nevine dječake, čije su duše i dalje osjećale, da obavljaju sveti posao, i zloslutnim oblačkom zasjenilo lica seljaka i staraca, koji su navikli na poziv zvona. Ono ih je podsjećalo, da je vrijeme pomisli na Svevišnjega Gospodara.

»Što je to? I što će to biti?...« pitali su jedni.

»???« Odgovorili su drugi.

»???« Dječaci su također pitali...

Onda su nedjelje sve manje odavale svetački izgled, jer bi se ujutro iz crne zgrade izlila golema rijeka ljudi, čije su ruke i lica bili crni i čađavi. Ovi su polazili svojim kućama, da otpočinu od noćnog rada i onako umorni otspavali bi nedjelju i ne bi se ni sjetili, da je bila. Njih više i nije zanosio glas zvona, niti ih je privlačila bjelina crkve, koja se nekud smanjila i postala neznatnom prema onom crnom divu. Zvono se činilo, kao da ne zvoni više onako vedro i zaneseno, nego nekako muklo i starački...

Zar je i zvono ostarjelo?...

Starci su kimali glavama i šaputali i zabrinuto promatrali svijet oko sebe, koji se nekako »ponovio« i njima činio nerazumljivim. Zabrinuto i zloslutno su starci gledali u dane, koji imadu doći, i s tugom i čeznutljivo okretali se na tragove onih, koji su prošli. Tako su živjeli starci sa debelim borama na čelu i teškim brazdama u duši, kojima su proticali potoci teških misli i ponoćnih slutnja. Tako su starci živjeli i umirali...

Crkvica je i dalje svojim zvonom pozivala seljake, da dođu k njoj, da je ne zaborave. No oni su se slabo odazivali. Kako je prije svake nedjelje bilo toliko svijeta, da su mnogi morali ostati izvan crkve, tako je sada bilo sve prazno i samo nekoliko staraca i starica pogrbljeno još klečala pred žrtvenikom. Riječ se Božja gubila u praznini i samo su je svodovi jekom ponavljali. Šutljivi zidovi upijali su pobožno ono, što je bilo rečeno. Po njima su klizile kapi vode, kao da su se rasplakali. Zidovi su doista plakali, a s njima i nekoliko staraca i starica, što su još dolazili u crkvu.

Zar je sve drugo mrtvo?...

Samo nekoliko staraca i starica na objavu zvona raskajano se udaralo u prsa i pobožno sagnulo sjedinama posutu glavu.

Sve je drugo mrtvo...

Dječaci su i dalje zaneseno obavljali sveti posao i do iznemoglosti potezali za uže, dok je zvono muklo brenčalo. Posljednji puta se njihalo, kad je umro posljednji starac od onih, koji su i nadalje ostali vjerni crkvici. Posljednji puta zabrenčalo je tada muklo i nemoćno, a onda je puklo.

Uže je otada spokojno mirovalo, dječaci su rastuženo pogledavali na bijeli zvonik, a crkvica je šutljivo snatrila u nebeskoj bijeloj tišini, kojom su se vijali oblačići. Kao otuđena stajala je u podolju sred sela, kojim su prolazila smrknuta lica i bojažljivi pogledi, koji nisu mogli podnijeti snagu svijetla, koje se u jakom daždu točilo sa nebeskih vedrina. Pravi živi mrtvaci.

ZABORAVLJENI VELIKI HRVATSKI GLAZBENIK

Na 2. rujna pada godišnjica rođenja, svojevremeno poznatog i znamenitoga hrvatskog violinskog virtuoza i kompozitora, mladoga Franje Krežme. Kod njega se ponovila i potvrdila poznata okrutna sudbina hrvatskog naroda, da mu ponajbolji sinovi umiru u najboljim godinama, kad bi istom trebali stvarati svoja najveća djela. Krežma, taj genijalni naš glazbenik, umire ni ne navršivši 21. godinu!

Krežma se rodio u Osijeku 2. rujna 1860. Školao se u Zagrebu, a završio je nauke na konzervatoriju u Beču. Završivši konzervatorij još kao dječak od svojih petnaest godina putuje po Evropi i daje koncerte s ogromnim uspjehom. U svojoj devetnaestoj godini postaje koncertni meštar u Berlinu. No već god. 1881. prigodom koncerta u Frankfurtu na Majni prehladio se, te naglo opasno oboli i umire 15. lipnja iste godine. Pokopan je tamo, no godine 1884. budu njegovi ostaci prevezeni u domovinu.

Krežma je bio veoma obljubljen svagdje, a ponajviše u svojoj domovini. Kod nas u domovini je ubrao svoje prve i najveće uspjehe. U svojim kompozicijama bio je pretežno lirski nastrojen i veoma plodan za svoje godine.

M. B.

ZA LADISLAVOM ZAMYKALOM, ČEŠKIM NOVINA

† 22. KOD

NADBISKUPSKI DVOR U OLOMOUCU,
u kojem je 22. kolovoza svečano dočekan odsjeo predsjednik Čehoslovačke republike Beneš u iste sate, kad je umirao Ladislav Zamykal

Mi Hrvati imademo u našim katoličkim kulturnim nastojanjima malo takvih prijatelja izvan hrvatske domovine, kakav nam je bio Ladislav Zamykal, glavni urednik češkoga katoličkog dnevnika »Našinec« u Olomoucu, nad čijom preranom smrću osjećaju tugu i bol tisuće i tisuće najboljih duša u cijeloj Čehoslovačkoj. Toj tuzi se s iskrenom bratskom sućuti pridružujemo i mi, koji smo odavle s hrvatskih strana s pokojnim Zamykalom bili u prijateljskim vezama i koji smo u svom radu i u svojim težnjama osjetili njegovu ljubav, njegovu sklonost i svu dobrotu njegove plemenite slavenske katoličke, svećeničke duše.

Ne sjećam se pravo, kojom prilikom sam se s Ladislavom Zamykalom upoznao. Bilo je to svakako u bijelom našem Zagrebu, kamo je do prije pet-šest godina rado dolazio i bio češćim našim gostom. A do našeg poznanstva došlo je, jer se pok. Zamykal došavši jednom prilikom — tamo negdje prije ravno deset godina — u Zagreb stao pobliže zanimati za akcije Hrvata katolika na polju katoličke štampe. Već kod prve orijentacije razabrao je, da je Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima centralna ustanova, oko koje se okupljaju svi, koji na polju hrvatske katoličke knjige i štampe rade, pa ga je to dovelo k nama.

Po imenu sam ga prije poznavao. Češki katolički dnevnik »Našinec« dolazio je u naša katolička uredništva u Zagreb, otkad pamtim, i taj sam češki dnevnik cijenio i rado čitao zato, što je u njemu kulturna strana bila lijepo uređivana. Nisam dakako znao, da je to uglavnom bio odraz Zamykalova utjecaja, jer Zamykal, iako glavni urednik dnevnika, nije bio politički čovjek, nije bio pravi političar, nije uopće mnogo pisao o politici (kanonik Světlík, direktor katoličkog dnevnika »Lidové Listy« u Pragu, koji je prije Zamykala bio urednik »Našinca«, piše, da Zamykal uopće valjda nije nikad ni napisao političkog uvodnika). On je u prvom redu bio kulturni radnik i književnik. Političari su se dakako tužili, što on »zapostavlja« politiku kulturnom radu, jer su političari na cijelom svijetu jednaki te misle, da je politika prva i glavna, a sve drugo da je sporedno i da treba da služi politici. Tako su i o Zamykalu, koji se nije ispoljavao u politici onoliko, koliko su to stranačko-politički ljudi željeli, mnogi sudili, da je on čovjek posve osrednjih sposobnosti, koji nije kadar da perom bije političke bojeve te da na sve drugo, što nije politika, ne gleda s dovoljne političke »visine«. A kad tamo Zamykal je bio i te kako duboka duša te je svaku stvar znao postaviti na pravo mjesto, što nažalost ljudi, koji previše plove političkim vodama, obično ne znadu.

»Politika je za ostvarivanje potreba narodnog života nužna,« kao da još danas čujem Zamykalove riječi, »bez politike ne možemo ni mi katolici biti, na nju i mi moramo nastojati radi općeg dobra vršiti utjecaj u katoličkom duhu. Ali zlo je, što se sad poslije svjetskog rata previše i samo politizira, a druge se i važnije grane narodnog života zanemaruju. Na primjer kulturni rad na polju književnosti, štampe, kazališta . . .«

*

Sjedjeli smo u kavani hotela »Esplanade«. Razgovor se kretao o pitanju katoličkog dnevnika, kojega mi Hrvati tada — bilo je to godine 1927. — nismo imali.

»Zaista je danas nemoguće razvijati veće katoličko javno djelovanje bez katoličkog dnevnika. Mi ih češki katolici imademo pet, pa njima u velikoj mjeri moramo zahvaliti, da je protukatolički val, koji se bio iza prevrata kod nas snažno digao, bio sretno odbijen i da je katolicizam kod nas u javnom životu posljednjih godina sve više da jača . . . I vi Hrvati katolici trebate što opet da ostvarite svoj dnevnik. Žrtve, koje se tu traže leme su, ali ne treba ih se bojati . . . Ja mislim, da kat dnevnik možete osigurati samo, ako imate tiskaru. Za biste mogli u tu svrhu uzeti u zakup nadbiskupsku tis kao što smo mi to u Olomoucu učinili?

Ladislav Zamykal, dr. Jar. Řehulka i drugi iznajmi nadbiskupsku tiskaru u Olomoucu te tim nesamo da u najteže doba osigurali opstanak dnevniku »Našincu«, dotjeravši tiskaru tehnički i učinivši je najboljom tiska u Olomoucu razvili su veliko tiskarsko-izdavačko djelov

LADISLA
glavni urednik češka
„Našine

Slika lijevo:
SA ZAJEDNIČKOG OBJEDA PRIJATELJA DRUŠTVA SV. JERONIMA U E
EUHARISTIJSKOGA KONGRESA U ZAGREBU U KOLOVOZU 1930.
U sredini sprijeda do našeg glavnoga urednika dra Andrića sjedi Ladislav Za

ROM VELIKIM PRIJATELJEM HRVATA KATOLIKA

OZA 1937.

Napisao Dr Josip Andrić

»Vi ste sretni,« govorio mi je, »što imate tako jaku katoličku izdavačku ustanovu, kao što je Društvo sv. Jeronima. Kod nas postoji nekoliko sličnih pučkih izdavačkih ustanova, na pr. Dědictví sv. Jana u Pragu, ali te se ustanove nisu razvijale prema potrebama vremena, nego su tvrdokorno ostajale samo kod svog početnog zadatka, za koji su bile osnovane, pa su zastarile, postale nesavremene i zahirile. Vaše Društvo sv. Jeronima, slovenska Družba sv. Mohorja i slovačko Društvo sv. Vojtjeha sretni su, što su se znali prilagoditi novim prilikama i novim potrebama. U tom ste vi Hrvati, Slovenci i Slovaci na boljem nego mi Česi, koji doduše imamo u Pragu jedno veliko stranačko katoličko tiskarsko-nakladno poduzeće, ali izvan političkog područja u tom pogledu sve je neznatno. Imamo Kuncířovo nakladno poduzeće u Pragu, koje lijepo radi...«

U tom je poduzeću bio dioničar i Zamykal. To je poduzeće izdalo djela najvećeg češkoga katoličkog pisca Jaroslava Durycha, zatim djela Sigride Undsetove, Heidenstama i drugih.

Na 900. godišnjici sv. Većeslava našli smo se sa Zamykalom u Pragu. Na jednoj velikoj recepciji grada Praga u čast gostiju razgovarao sam se sa Zamykalom o književnosti.

»Želimo izdati nešto od Durycha,« rekoh.

»Izdajte njegov roman ‚Sedmikrásku',« odmah je predložio.

Uto pristupi k meni činovnik ministarstva vanjskih poslova dr Emil Walter, s kojim sam se tih dana bio upoznao. Predstavio se i Zamykalu.

»Walter? Jeste li vi preveli ‚Put sv. Brigite' od Heidenstama za Kuncířovo izdanje?« upita Zamykal.

»Jest,« odgovori dr Walter.

»Pročitao sam tu knjigu sa zanimanjem,« nato će Zamykal pa se obrati k meni: »Eto tu knjigu izdajte i vi...«

U jeronimskoj Knjižnici Dobrih Romana je doista izašao Heidenstamov »Božji put sv. Brigite«, a slijedi doskora i Durychov »Krasuljak«...

AMYKAL
katoličkog dnevnika
lomoucu

*

»Naše Društvo sv. Jeronima slavi na godinu šezdesetu godišnjicu svog opstanka,« rekao sam Zamykalu, kad smo ono g. 1927. sjedjeli i razgovarali u »Esplanadi«. »Želimo to svečano proslaviti. Dođite i vi na tu proslavu!«

»Doći ću!« — I došao je. Proslava je u rujnu godine 1928. u posljednji čas radi političkih prilika morala biti stegnuta, inozemni uzvanici su izostali (na pr. prelat Hlinka, predsjednik slovačkog Društva sv. Vojtjeha, koji je već bio krenuo na put, ali se vratio). Jedini Zamykal je došao.

»Imao sam taj put već od lane u planu, a ja nerado mijenjam svoje planove, pa sam eto ipak došao...« rekao je, a nama je svima bilo milo, što ga vidjesmo i kod jubilarnog stola našeg predsjednika Knežića.

Iste večeri sjedjeli smo opet u kavani »Esplanade« i pravili nove planove.

Slika desno:
LADISLAV ZAMYKAL U PROCESIJI U ZAGREBU
prigodom euharistijskoga kongresa u kolovozu 1930.

DR V. DEŽELIĆ ST., DR STJ. MARKULIN, DOMAGOJ MARKULIN, LADISLAV ZAMYKAL I DR JOSIP ANDRIĆ U LJUBLJANI razgledavaju veliku slovensku katoličku tiskaru za vrijeme Misijskoga kongresa u rujnu 1930.

»Dođite na godinu na našu proslavu sv. Većeslava. Udesite jedan pohod katoličke inteligencije k nama. Treba da povežemo osobna prijateljstva, jer ja sam uvjeren, da takva osobna prijateljstva najviše mogu da pripomognu uzajamnom razumijevanju među nama Slavenima,« govorio mi je.

»Doći ćemo. I tom prilikom ćemo u Trnavi, rodnom mjestu kardinala Haulika, postaviti spomen-ploču tom velikom osnivaču Društva sv. Jeronima te tim završiti jubilarnu šezdesetu godišnjicu našeg društva...« rekoh.

»Sjajno!« klikne Zamykal. »To bi se moglo razviti u veliko slavlje...«

I izvadio je notes, da odmah konkretno bilježimo, u koje bi to sve dane moglo biti.

»Tako. A iz Trnave ćete na Velehrad pa k nama u Olomouc, te odanle u Prag...« govorio je bilježeći datume.

Sve je nakon godinu dana tako bilo, kako smo onda Zamykal i ja zamislili. Tridesetak nas katoličkih inteligenata predvođeni predstavnicima Društva sv. Jeronima i na čelu s našim pokroviteljem preuzv. g. drom Antunom Bauerom stigli smo 21. rujna 1929. u Trnavu dočekani u pravom triumfalnom slavlju. Drugo jutro osvanu i Zamykal, te se još i sad živo sjećam, kako je sjedio preda mnom kraj

govorničke tribine i pomno pratio cijelo ono nezaboravno hrvatsko-slovačko slavlje, koje smo zajedno zamislili.

Sav veseo rekao mi je na banketu:

»Hvala Bogu, lijepo je i nezaboravno sve ovo. A sad ću iza podne ja odmah natrag u Olomouc, da vas prekosutra ondje dočekam.«

Srdačno nas je dočekao i bio cijelo vrijeme s nama. Odveo nas na Sv. Kopeček kraj Olomouca, gdje smo u ljetnom nadbiskupskom dvorcu bili primljeni od nadbiskupa dra Prečana, kojega je u ime sviju nas krasnim latinskim govorom pozdravio preuzv. g. Alojzije Mišić, mostarski biskup. Zamykal nas je, nakon što nam je pokazao znamenitosti Olomouca, odveo i u susjedno selo Přikaz, da vidimo, kako je u jednom uzornom njihovu selu organiziran zadružni rad, za koji se Zamykal također zanimao.

Drugo jutro iza našeg dolaska u Olomouc pošli smo nas nekoliko, da posjetimo Zamykala u njegovu uredništvu. Poveo nas je do njegove uredničke sobe jedan njegov suurednik.

»Naš patršef — tako ga svi zovemo — danas već od najranijeg jutra piše,« govorio nam je. »Sinoć je imao sjednicu Kazališnog društva, u kojem on također aktivno sudjeluje Uostalom nema gotovo polja kulturnog rada u Olomoucu, gdje on ne sudjeluje. Previše on radi. Uništit će nam ga to prije reda. Njegova se svjetiljka gotovo nikad prije ponoći ne gasi. A ujutro on od sviju nas dolazi najtočnije u redakciju...«

Uđosmo u njegovu sobu. Pušta pero iz ruke, diže se i s onim svojim karakterističnim ljubaznim smiješkom dolazi nam ususret. Predajemo mu za Književno i Umjetničko Društvo (Družîna Literarní a Umělecká) posebno izrađeni jubilarni album Društva sv. Jeronima, kakav smo predali i Društvu sv. Vojtjeha u Trnavi i kakav smo nosili i za Dědictví sv. Jána u Prag. Obradovan je tim dokazom naše pažnje te nam pokazuje nova izdanja Književnog i Umjetničkog Društva, kojemu je on davao izdavački elan. Baš je bio izašao novi svezak književnog časopisa »Archa«, što ga izdaje to društvo. Pokazao nam je i tiskaru i opet nam je govorio, kako će i Društvo sv. Jeronima morati sebi stvoriti tiskaru.

»Knjige je lakše izdavati nego listove,« govorio nam je. »Vidjet ćete to. Sad izdajete već dva lista, pa ćete se i sami osvjedočiti, kako je to teško bez vlastite tiskare. Kod listova je uvijek velik riziko, a taj se ne da izravnati, ako treba i tiskarske zarade plaćati. Listovi uvijek trebaju pomoći, trebaju fondova, a za to je tiskara najpodesnija forma...«

Koliko je iskustva bilo u tim riječima!

*

Kod naših planova o pokretanju jeronimskog obiteljskog časopisa sudjelovao je i Zamykal dajući svoje mišljenje. Kad je »Obitelj« već izlazila, pa kad je Zamykal opet došao jednom zgodom k nama u Zagreb, rekao je:

»Dobro ste počeli. Mi češki katolici nemamo takvog obiteljskog tjednika. Pretekli su nas narodni socijalisti svojim tjednikom ‚Hvězda' (Zvijezda), koji su propagandistički uspjeli tako nametnuti našoj ženskoj javnosti, da svaka, pa i katolička žena u našim gradovima idući ujutro s trga nosi u ruci i taj časopis, koji su joj kolporteri gurnuli u ruku. Zar se to ne bi dalo i s vašom »Obitelju« postići?...«

Još i danas čujem uvjerljivi Zamykalov glas, kako to govori, i kadgod »Hvězdu« uzimam u ruku, sjetim se Zamykala...

*

Na euharistijski kongres g. 1930. došao je u Zagreb i lijep broj predstavnika katoličkog života iz drugih zemalja. I tu je — opet iz razgovora sa Zamykalom — nikla misao, da se osnuje savez sličnih slavenskih izdavačkih ustanova, kakva je Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima. U jeronimskoj odborskoj sobi održan je tih dana o tom i prvi dogovor, na kojem su sudjelovali osim nas Hrvata još Slovaci, Česi i Poljaci. Složili smo se. U svibnju 1931. održan je drugi dogovor u Poljskoj u Poznanju kod Društva sv. Vojćeha. Sudjelovali su Hrvati, Slovenci, Slovaci i Poljaci. Zamykala nažalost nije bilo. Bio je bolešću zapriječen doći. I otada ta lijepa zamisao, koja je naišla na razne poteškoće u vezi sa krizom narednih godina, čeka na bolje dane. A dotle nam je eto i Zamykal otišao u vječnost ne dočekavši, da se i to ostvari...

*

Već posljednji put, kad je Zamykal bio kod nas u Zagrebu g. 1932., tužio se na svoju boležljivost. Otada ga više ne vidjeh. I eto 25. kolovoza otvaram jedne češke novine i čitam o njegovoj nenadanoj smrti...

Otišao je koncem srpnja na odmor u Slovačku. Prijalo mu je zdravlju. No za Veliku Gospu bio je obećao doći u svoj rodni kraj i pomoći na taj blagdan jednom župniku. Putovao je po noći, iza koje se nije osjećao dobro. Još je odslužio na Veliku Gospu s teškom mukom svečanu sv. misu. Posljednju, jer mu je iza toga pozlilo. Dva dana kasnije prevezoše ga u bolnicu u Uherské Hradiště kod Velehrada. Kad su ga u nedjelju 22. kolovoza pohodili njegovi urednički drugovi iz Olomouca u bolnici, nije ih više prepoznao. Vid mu je popustio, a srce, naglo oslabljeno, nemirno je talasalo grudi.

»Trebate li nešto, oče?...« pitali su ga.

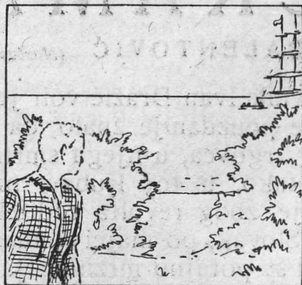
»Ne trebam ni od koga ništa više... Pozdravite sve...« teškom je mukom izgovorio.

Iste večeri u 10 sati preselio se u vječnost.

Tri dana iza toga imao je upravo kraljevski sprovod u Olomoucu. Svi, koji su ga poznavali, tužna srca se rastadoše od njega. A tako se i mi Hrvati, kojima je bio vjeran, iskren, nezaboravan prijatelj, skupismo 1. rujna na zadušnicama, kod kojih se i u Zagrebu, kuda je tako rado dolazio, pomolismo za njegovu dušu, da joj Svevišnji uzvrati u vječnosti sve ono, što je ovaj neumorni radnik na Božjoj njivi učinio — ne doživjevši ni potpune 53 godine — na ovoj mukotrpnoj zemlji...

ZLATNI OTOK

21. NAPISAO R. L. STEVENSON — ILUSTRIRAO STJEPAN PETREŠEVIĆ

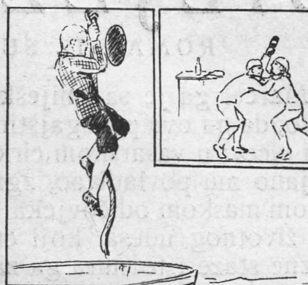
Jim je dospio do šikare i odatle gledao i slušao, kako valovi biju o hridine otoka. Hispaniola je s Jolly Rogerom (gusarski barjak) bila još nasred sidrišta. Sa strane lađe bio je čamac, a u njemu Silver i jedan buntovnik, što je preskočio bio preko plota daščare. Čuli se neki nejasni glasovi.

Zatim se Jim poče verati uz hridine, dokle konačno nije našao Ben Gunovu špilju i njegov čamac. Bio je to vrlo čudno građeni čamac, u kojem je bilo vrlo opasno voziti se. Ali bio je vrlo lagan. Jimu pade na um smjela osnova; otići će čamcem do Hispaniole, da razmotri izbliza, što se tamo radi.

Kad je sasvim pala tama, odveze se Jim polako čamcem do lađe. Stao je pod pramcem u zakutku. S broda se čulo pjevanje i vika pijanih ljudi, a na obali su se gostili drugi buntovnici. Jedan je pjevao neku tugaljivu pjesmu. Jim dođe na misao da presiječe konop, kojim je lađa bila usidrena.

Kad je to učinio, Hispaniolu ponesu valovi, a on primivši se za konop pope se do prozorčića. Unutra su se klali dvojica pijanih ljudi. Jedan je bio Flintov topnik Hands. Tako su buntovnici na brodu i na obali bili posve bez glave. Jim opet sjedne u čamac i malo se otisne od Hispaniole.

ZANIMLJIVOSTI

STRIČAK ili cvrčak je buba, od koje pjeva samo mužjak; ženka nema glasa. To su opazili i stari Grci, kako vidimo po versovima Ksenarha iz Roda, koji je uzdahnuo: Sretnijeg od stričká nema, jerbo mu je žena nijema!

MATICA PČELA ima žalac kao pčele medarice, ali se njim nikad ne služi.

NA HRASTU ŽIVI 537 vrsti buba i kukaca. Među njima ima sto vrsti raznih šiškarica.

NAJVIŠE PISAMA pišu Englezi, najmanje Grci.

NAJVEĆA BIBLIJA na svijetu nalazi se u Vatikanu. Pisana je židovski, a teška je 320 funti.

OSIM ŽUTIH KANARINACA ima i crvenih. Perje žutim kanarincima pocrveni, kad im se daje u hrani oštroga papra iz Cayenne. Cayenne je francuska Guayana u Južnoj Americi, kamo smještaju kažnjenike.

U GROENLANDU krumpir ne naraste veći od golubinjeg jajeta.

OVČARI POZNAJU, kakvo će biti vrijeme po runu ovčjem. Kad je vrijeme lijepo, vuna je kovrčasta, kad se sprema na kišu, onda se pruža i bude valovita. To je utjecaj vlage u uzduhu.

SALICILNA KISELINA, koja se mnogo upotrebljava u ljekarstvu, dobila je ime otuda, što su je godine 1839 vadili najprije iz vrbove kore (latinski salix).

KITAJSKI PAPIR lakši je od najfinijeg evropskog listovnog papira za dvije trećine, ali se na njemu može pisati samo s jedne strane.

NAJBOLJI STENOGRAFI mogu u minuti napisati 350 slogova.

DIVLJA PATKA leti još nešto brže od goluba listonoša.

VODA CRNOG MORA u dubini od 360 metara sadržava mnogo sumporovodika. Toga nema ni u jednom drugom moru.

NEKE MUŠICE ne žive nego jedan dan: ujutro se izlegu, uveče uginu. Zato se zovu latinski efemerne. No američki kriješ (cikada) treba 17 godina, dok se potpuno razvije.

ŽENA S TISUĆU ŠEŠIRA
je glumica u Ufinom kulturnom filmu „Rentgenske zrake"

BILJEŽNICA S KOCKAMA

ROMAN IZ SUVREMENOG ŽIVOTA — NAPISAO IVO BALENTOVIĆ *(Nastavak)*

Marcel ga je sa smiješkom, u kome se očitovalo, da ga ova papagajština zabavlja kao klovnski vicevi u vašarskom cirkusu, promatrao i prevejano mu povlađivao, zgražajući se u sebi nad ovom maskom od čovjeka. Čudio se zagonetnosti to životnog udesa, koji eto čovjeka odvodi na razne staze i formira ga zaista u čudnim, neočekivanim i upravo frapantnim oblicima. Ispitivao se, šta je u ovome čovjeku ostalo seljačko, ljudsko, narodno; koliko on koristi svome selu, kao figura s naočalima, kao tip, koji se parasitski ovija uz ono drvo, koje je najdeblje i najmoćnije. A Galić je pričao o tome: kako je sam sreski načelnik njegov dobar znanac, i kako su jednom, kad je ovaj slavio svoj imendan, zajedno pili i na kraju se još i pobratili. To je ipak velika i neobuhvatna rijetka čast, a osim toga — he, kako je božanstvena bila ta moć — oni su tada, (pa jest, čovjek ono praiskonsko ipak ne može u sebi zatomiti) —pjevali stare hrvatske davorije i sreski je (ali to neka bude povjerljivo i pod diskrecijom) priznao, kako je u duši još od rane mladosti hrvatski nacionalist i pristaša Radićeve ideologije; pa je tada na koncu, zatvorivši prozor i zabravivši vrata te osmotrivši, da li netko ne osluškuje kroz prozor, sam zapjevao onu narodnu:

»Ustaj, Stipe, iz grobnice ove,
Oj Radiću, Hrvatska te zove...«

»Tako je to bilo,« završio je Galić svoj report klimajući glavom, da požudno zatim istrusi ostatak vina iz čaše, naglo promijeni razgovor i u povjerenju saopći posljednje tajne novosti sela (ili — pardon — varoši) Župe.

Ispričavši Galić se najprije muklo podrignuo, zatim zaljuljao na stolici spustivši glavu nešto niže, priklonio je onako, kao što se savija glava svenulog tulipana, i zaspao pored prazne čaše, a doskora i zahrkao...

U krčmu je ušlo nekoliko novih gostiju. Bili su to mladići, po godinama mlađi od Marcela. On ih je već poznavao, to jest, prema dobivenim upitima, znao razlikovati. Prvi, visok i jak, lijepo atletski razvijen, činovnik poreznog ureda, seljački sin, pogospođen, besprikorno izglačanih hlača i primjerno ulaštenih lakovanih cipela. Kako u Župi nije bilo tajne, jer su župljani obilato bili bogati sa senzacijama, koje su svakodnevno eksplodirale poput bombi, znalo se je dakle, da poreski činovnik Ivan Dražić voli jednu udovicu, a još se je pouzdanije znalo, da je Laura, kćerka bogatog trgovca, u njega smrtno zaljubljena. Samo dakako, u toj ljubavi nije bilo sreće. Morala se je, zbog revolta roditelja — otac je bio po ocu Slovak, po majci Madžar, majka Njemica — koji su potajno mrzili seljake i ako su baš po tim seljacima došli do četiri lijepe kućice, velike trgovine, u kojoj se zarađuje dinar na dinar, i trideset jutara posavske oranice, odreći. Gospođica Laura je bila nesretna u ljubavi zbog te roditeljske zabrane da se uda za makar koga, a obijesni mladići znali su je često probuditi iz sna pjevajući joj:

»Teško je ljubiti tajno,
Kad to ne sm'je biti javno,
Kad to ne sm'je nitko znati...«

Tako dakle u vezi sa Dražićem. A drugi mladić, onizak i nasmijan, koji je sjeo upravo pored njega, bio je gospon Jožek »kranjske matere zemle sin«, ljubimac i ponorno beskrajna ljubav gospođice Daruše, s kojom je ipak, unatoč njenih crnih vatrenih očiju, raskinuo posvema, doznavši za događaje iza kulisa, a za vrijeme prijašnje simpatije. Još jedan izraziti tip: gruntovničarski pripravnik Jeremija Radanović, mladić dvadesetri godine života, nogometaš, udvarač s najmodernijim francuskim ljubavnim rječnikom, čovjek, koji je uporno tvrdio, da su plavuše najljepše žene na svijetu, i da je unitaristička politika jedini spas ove naše drage ujedinjene domovine.

To društvance, elitne mladosti, kojemu se mora još i priklopiti i tridesetpetgodišnji Salamun Fleš, skrahirani student (dvanaest godina studija) veterinarskog fakulteta u Zagrebu, nasmijani Jevrejin sa zaposlenjem pisara u kancelariji advokata Bergera, beznačajan, tih kao sjena, svojom skromnošću u ovome krugu zaista je igrao ulogu neprimjetljivog statiste. Čavrljajući mladići su čačkali zube, razgovarali su o temi »dobar i mastan ručak«, i pjevuljili neki, za Župu originalni i najnoviji ruski tango, u kome se govori o ljepoti žena i tako nešto o tome: kako od mnogih — »srce traži samo jednu« s koraljnim zubima i plamenim žarom u očima...

Marcel se zabavljao kucanjem prstiju po stolu, zijevanjem, prisluškivanjem teškoga disanja zaspaloga Galića, dok najzad nije ušao novi gost penzionirac Gabrić, čovjek nahranjen, bezbrižni pedesetgodišnjak, bivši grešnik, kartaš i razbijač, a danas već starački solidan. Gabrić se udvorno naklonio svakom posebno, a onda je sjeo pored Marcela, zagledao se svojim razlivenim modrim očima kao poplava u njegovo lice, i mudro se nakašljao.

Postavljao mu je bojažljivo pitanja — o zdravlju, o poslovima važno se držeći i zaobilazeći

CIPELE
MAČAN
Tkalčić i drug. Zagreb
MESNIČKA 5 ILICA 24

izdaleka, prikazujući se konačno kao prijatelj njegova oca u mladim danima. A onda je širokim gestima nespretnih bijelih ruku prešao na tumačenje evanđelja:

»Gadno je to, što sagriješismo već samo mišlju,« poče on patetički, uzdignute glave i namrgođena lica, glumački namješteno, ali veoma interesantno i zabavno, »a kamoli djelom, dragi prijatelju. Svijet se iskvario, rastrovan je zločinom, bludom i prevarom. Sve ide naglavce i zato mi, koji evo dokrajčujemo godinu 1936, ne ćemo dočekati onoga groznog časa suda Božjega, ali će ga dočekati unučad naša. Da! Sjećate se, kako je ono sveti Matija napisao. Evo, čujte: — I sabrat će se pred Njim svi narodi... Tada će reći Kralj onima, koji će mu biti s desne strane: Hodite, blagoslovljeni oca mojega, posjedujte kraljevstvo pripravljeno vama od postanka svijeta. A reći će — tu je povisio glas i zanio se sav, tajanstveno zažaren u licu, — onima što će mu od lijeva biti: Odlazite od mene prokleti u oganj vječni, koji je pripravljen đavolu i anđelom njegovim... I ovi će otići u muku vječnu, a pravednici uživat raj vječni.«

I pod dojmom tih riječi zavladala je u krčmi tišina. U kutu je krčmar, Židov Weis kažiprstom čačkao svoj kukasti nos. Društvo je prestalo s pjesmom, a Galić je uporno i dalje spavao. Vani je odjednom sinulo sunce. Kiša je još samo rominjala, a blatna je cesta izazovno pokazivala svoje mokro, kao siva močvara blješteće lice.

Gabrić je ispijao špricer, koji mu je dao donijeti Marcel, hvaleći ga, priznavajući u njemu učena čovjeka, prorokujući mu sjajnu budućnost, spominjući sve unosne položaje upravo meke ministarske fotelje.

A zatim, kad je Marcel ustao na odlazak, turnuo mu je Gabrić oprezno pod nos neku starinsku požutjelu knjižicu masnih izlizanih stranica, sa koje su se smješkala pradjedovski stara slova evanđeoske istine i mudrosti. Marcel je čitao:

»Ne bojte se onih opominja nas Isukerst, koji ubijau tilo a dushu ubiti nemogu, nego bojte se onoga koji i dushu, i tilo u oganj vicsnji baciti moxe. Amen.«

Pa kad je Marcel zamišljeno koračao kući preskakujući lokve žute blatnjave vodurine, pod impresijom netom doživljenih slika, dođe mu kao da se je iz nekoga gliba netom izvukao. I odluči u tome trenu ne zaći više u krčmu, rodi se u njemu nekoliko važnih odluka, koje je, pod dojmom onih spasonosnih izreka, dočaranih po čudaku Gabriću, svakako odlučio pretvoriti udjelo. Svakako je osjetio, da se nalazi pred velikim pitanjima, koja treba neodgodivo riješiti.

Zazvonilo je podne i on je osjetio u sebi borbu velikih kontrasta, pa je spontano podigao ruku i pobožno se prekrižio. Spustio je pokornički glavu, i zadubio se u meki zvuk crkvenog zvona....

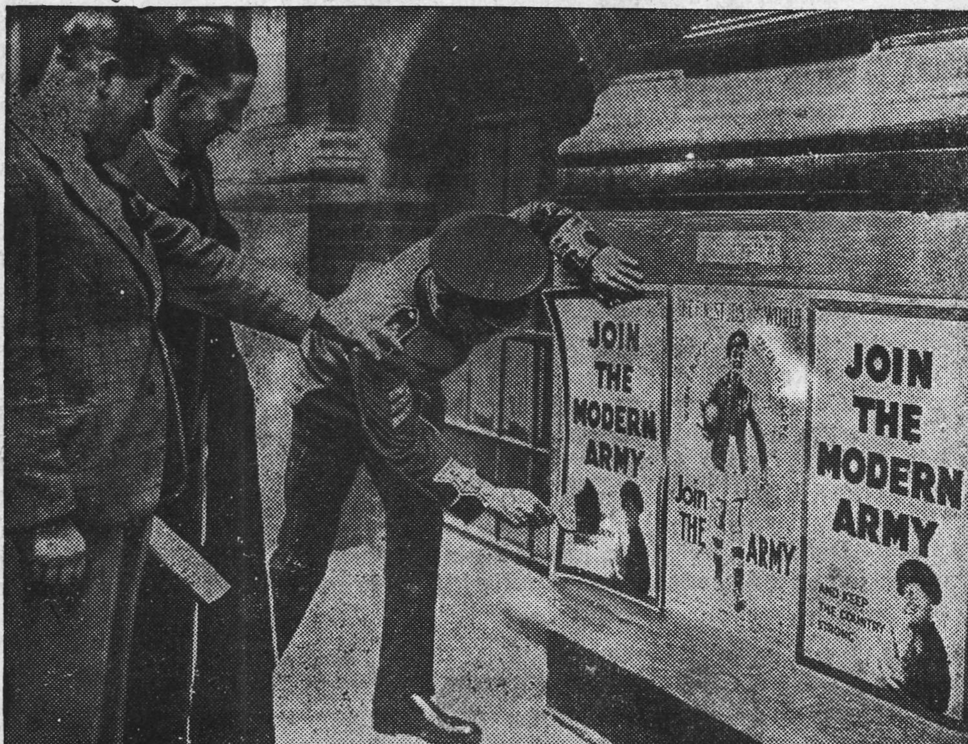
XI

Pismo Ivana Diva, koje je Marcel primio toga dana, dočaravalo mu je razne peripetije u društvenom životu, predočavalo razne slike i po njemu je doznao za neke zanimljive pojedinosti.

Buga, koja je s tugom primila vijest o odlasku Marcela Marića, izgleda da nije tom odlasku previše pažnje poklonila. Ali tko će to znati. Ona sama znala je najbolje, što je u njezinoj duši.

Bio je to maglovit dan kasne jeseni, kad je Div pošao večernjom ulicom s namjerom da upozna Bugu. Ne, on je i nije htio upoznati, samo je imao namjeru da je vidi, da ustanovi, da je tamo u toj istoj radnji, na mjestu, koje mu je Marcel označio. On se nakon nekoliko raskidanih ljubavnih veza, koje raskidanje u stvari je značilo njegov uzmak, možda čak i bijeg, zaželio samoće. Zbog toga je nekoliko dana lutao večerom po peripetiji, duboko spuštene glave, u mislima, nekako odmoren i smiren. Riješio se netom djevojke, koja ga je hvatala u svoju mrežu vješto i proračunano, a da on to nije odmah ni primijetio; kasnije je tek uvidio, da se radi o načinu, koji je dosta čest u današnje vrijeme, kad se radi o udaji jedne djevojke. I nakon mnogih ljubavnih raspoloženja, raznobojnih štimunga i sitnih događaja u vezi s time, on je najednom osjetio, da se nalazi u situaciji davljenika.

(Nastavit će se.)

Slika desno:

PLAKATIRANJE OGLASA ZA UPISIVANJE U VOJSKU U ENGLESKOJ

U Engleskoj nije vojna služba obvezatna, nego se vojnike, koji su plaćeni, mora na razne načine privlačiti u vojsku

Humoreska

STRIC IZ BRAZILIJE

Napisao J. Pavlovicky

(Svršetak)

»Valjda ćete kao glava općine znati, da ste tražili reviziju katastra.«

»Hvala na ljubaznom upozorenju, to znam upravo tako dobro kao i to, da imade revident svakoga dana stići, ali upravo zato ne ću da nasjednem svakomu šatrovcu, koji bi se mogao kao revident prijaviti. Sigurno znadete, gospodine, da se nije tek jedanput dogodilo, da je mjesto očekivanog činovnika došao načelniku općine gospodski vagabund, izjeo ga, a ovu proždrljivu sposobnost pokazujete, gospodine, u punoj mjeri. Pojesti cijelu racu, zdjelu šalate i zdjelu zelja... gospodine, vi ste se valjda na ovu gozbu pripravljali barem trodnevnim postom.«

»Koješta, objedovao sam u Brnu kako se pristoji.«

»Dosta. Ja se prevariti ne dam od nikoga. Legitimirajte se.«

»Odmah, gospodine načelniče. I gospodin Kačica, pograbivši šešir istrči van, popraćen, o čemu nije imao ni pojma, sa nekoliko iskrenih uzdaha njegove »nećakinje« i sa nekoliko, što je sigurno naslućivao, oštrih izraza gospodina načelnika.

»Već je odmaglio,« odahne zadovoljno gospodin načelnik, »ali neka samo ide, ne ću ga progoniti, ali se niti prevariti ne dam. S ovakvim ptičicama mora se strogo i oštro, pa odmah daju petama vjetra.«

»Gle, tata, ostavio je ondje torbicu.«

»Torbicu? Zar je imao i torbicu?«

»Dakako, eno je tamo; ona dugoljasta... možda će se vratiti.«

»Valjda nije lud. Ali ćemo radi veće sigurnosti pričekati. Ako se ne vrati za jedan sat, pretražit ćemo torbicu, da vidimo, što je u njoj. Sigurno kakav provalnički alat.«

»Onaj mameluk Pleskač dobro je proricao. Već visim za grivu, pa još k tomu da se dadem ošišati, ... a onoga Škafića mogli su radije negdje putem izgubiti. Tako je to lijepo počelo. Dražesna nećakinja... Lucice.. Lucice, te tvoje slatke usnice,« tako i slično mrmljao je gospodin Kačica idući putem brijaču.

Nije mu na um palo ništa pametnijega, kako će se iz neprilike izvući, nego da se dade ošišati i obrijati. Mislio je, da će mu glava općine, kad se ošiša i obrije, prije vjerovati, nego ovako, kad se već ne može drugačije legitimirati. Glupost.

Još sreća što u Vranjikovu uopće ima brijač, Sreća još i to, što je kod prvog radoznalog pogleda po selu zapazio zlatne tanjure, znak brijačke umjetnosti. Što bi sad počeo, da toga nije. Ostao bi šatrovac i vagabund, a to samo radi svoga brazilijanskoga izgleda, a sve pred Lucijom. Ne, to se ne može podnijeti.

Uistinu je radoznao, što će reći onaj tvrdoglavi načelnik, kad ga opazi s golom lubanjom. Dat će se ošišati do kože i s glatko obrijanim licem, iz kojega će stršiti dvije kljove brkova. Nestrpljiv nije mogao dočekati svršetka, radi čega ga je majstor brijač nekoliko puta »barbirio« na njegovom sada već ljudskijem obrazu.

Jedan sat brzo prođe, pogotovo ako je u kući gost čak iz Brazilije. I upravo toliko vremena trebalo je, da se posiječe ona prašuma kose i iskrči guštara brade gospodina Kačice. Zato se dogodilo, da je u isti trenutak gospodin načelnik počeo istraživati unutrašnjost ostavljene torbice, a gospodin Kačica pobjegao od brijača i uletio u kuću načelnikovu držeći u ruci šešir, ne zbog toga, da njegovu ošišanu lubanju načelnik i njegova svojta odmah zamijete, nego naprosto zato, jer mu je šešir, kad ga na glavu metnuo, pao preko ušiju sve do ramena. A kako i ne bi, kad mu je glava bila za toliko grive manja, što bi bilo dostatno, da se istapetira mali naslonjač.

Ušuljao se u sobu tiho, baš kad se je odigravalo slijedeće: Gospodin načelnik otvarao je torbicu ozbiljno, pred očima gospodina Škafice i pred licem nada sve radoznale Lucije.

»Što ima unutri? Provalnički alat, ili...«

»Papiri,« dahne gospodin načelnik vidljivo prevaren i izvuče čitav svežanj spisa. A taj ludi svežanj imao je naslov: »Gruntovne listine Vranjikova«.

Da nije bilo Lucije, oduzele bi ove tri riječi govor svoj trojici. (Mama je pripravljala večeru). Ali Lucija je bila žena, a žena ne gubi bilo radi česa dar govora, a pogotovo ne radi utješljivih riječi. Mnogo dakako nije ni ona rekla, uskliknula je samo: »Vidiš, tata!« ali i u te dvije riječi našao je gospodin Kačica puno. Našao je toliko čuvstvenog prekora ocu, toliko radosnog zadovoljstva za sebe, što on, gospodin Kačica, makar i nije onaj pravi Brazilijanac i stric, ali je ipak pravi revident i pošten čovjek. A od toga veselja poskočilo mu je srce, koje je danas ionako bilo već vrlo uzbibano.

»Samo da si štogod ne napravi,« poboja se Lucija.

»Eh, što bi si napravio,« odsiječe otac ljutito i puhao pritom, kao da ima pred sobom vruću kašu. A i imao je kašu i to dosta vruću, jer je rekao vagabund i šatrovac c. k. činovniku, do kojega mu je kao glavi općine mnogo stalo.

»Hm, hm, ovo je zapržak, koji se ne miješa samo tako golim prstima...«

»Nesretna zbrka,« htjede pomoći iz te kaše ocu harna kćerka. Ali je pogodila.

»Toj zbrci si samo ti kriva, šašavice jedna šašava,« a kako je htio strogi otac da zabode svoje oči u kćerine, opazi kod vratiju... »a tko je opet ovo?« pomisli u sebi šuteći.

Gospodin Škafica i Lucija brzo se okrenu smjerom, kamo se otac zagledao... »Kakav je to čovjek?« rekoše i oni.

A taj čovjek šuti.

Gospodin Kačica je uistinu šutio sa snebivanjem. Ta nadao se najmanje, da će se svi oko njega zgrnuti, da će se ispričavati, pogotovo kad

vide arke, na koje se on nije u onoj gunguli sjetio, kao na najbolju legitimaciju.

A on ništa. Gledaju ga kao da ga danas prvi puta vide. Ni Lucija se ne javlja. Gorko mu je bilo oko srca. A upravo od nje je očekivao, da će mu barem oko vrata pasti... zašto ne? On joj ne bi ostao ništa dužan, pa i onu duuugačku joj je vratio, koju nije ni dobio. Joj, joj teško je na svijetu poštenima.

Sve ove kalamitete bile su suvišne. Samo jedan pogled u zrcalo razjasnio bi mu sve. Ta ovi ljudi nisu ga mogli poznati. A po čem bi ga i poznali? Ovo novo lice ne bijaše lice gospodina Kačice. A odijelo nisu ni zamijetili. Sve se je razjasnilo, čim su počeli govorti. Načelnik će prvi ljutito:

»A tko ste vi, čovječe?

»No ovo je ipak previše. Zar me ne poznate?«

»Pa to je gospodin Kačica, tata,« usklikne Lucija, ali odmah sklopi kao u zdvojnosti ruke, koju kretnju gospodin Kačica nije razumio.

»Gospodin revident?« promuca gospodin načelnik.

»Stric iz Brazilije,« uzdahne pravi stric iz Brazilije.

»Ma iz Brna sam, a ne iz Brazilije, gospodine Škafica, što mi je uostalom vrlo žao. Tako brzo sam izgubio milu nećakinju...«

»A ja strica,« smijala se Lucija.

»Sad već ne će niti da me pozna.«

»Kako bi i mogla, kad ovako, ali ovako...«

»Što ovako?«

Ovako... izgledate... čudnovato, a prije ste mi se bolje svidali.

»Tako? Uistinu sam ti se prije sviđao?

»Svakako... ali ovako gologlav i... bez brade!«

»Eh, ne boj se, do vjenčanja bit ću opet kao Ezav. Istina, ni danas toga nije trebalo, a onaj vaš brijač je šinter. Svemu je kriv evo tvoj gospodin otac.«

»Ja sam mu to spočitavala.«

»To je malo, Lucice, za toliko lasi je to malo, a k tomu još moram kupiti novi šešir, jer mi je sad glava kao gorušično zrno. Takva krivica traži osvetu. Osvetit ćemo mu se, je li Lucice?

»A kako?«

»Evo ovako.« I gospodin Kačica pristupi gospodinu načelniku, nategnu brk i poče: »Gospodine načelniče i oče moje bivše nećakinje. Evo, kažem vam otvoreno, ako mi ne date Luciju za ženu, izrevidirat ću vam vranjikovski katastar tako, da ćete nad njim zaplakati i pamtit ćete me, dok ste živi.«

»Izvolite k večeri,« pozove ih gospođa mamica stojeći na vratima.

»Sad odmah ne možemo, gospodin revident mi se grozi Lucijom.«

»Gospodin revident?« brisala je ruke u pregaču, »ja vas pozdravljam, aaaa... nije li to onaj gospodin Kačica. Ali, Bože moj, gospodin Kačica, ja u vama ne bi prepoznala gospodina revidenta... A što imate s mojim starim?«

»Hoće da mu dadem kćer za ženu,« odgovori gospodin načelnik mjesto gospodina revidenta, koji se približio Luciji i nešto joj šaputao.

»E, pa onda mu ju daj, da nam se ne ohladi večera. Već je dugo na stolu. Izvolite.«

Svi su poslušali glas gospodarice, samo su Lucija i Špiro nešto zaostali. A što ćemo; ovakvi zaručnici uvijek rado zaostaju.

»Lucice, jesam li to dobro izveo?«

»Joj, Špiro, ti si nekakav divljak. A kad bi imao još i svoju kosu i bradu, bilo bi to strašno. Ne čudim se tati, što se je prestrašio.«

»A ti se mene ne ćeš bojati?«

»Idi s Bogom. Valjda nisam...«

»No dobro, a sad idemo k večeri.«

»Bože! ta valjda nisi već opet gladan.«

»No gladan baš nisam, ali nešto večerati bi mogao.«

»Špiro, za tebe bit će veselje kuhati.«

Lucijo, dušice, uvijek ću nastojati, da te nigdje i nikada ne ražalostim, ali što se kuhinje tiče, uvjeren sam, da će mi to uspjeti.

»Idemo!«

Preveo: *L. Zbožinek*

UMJETNIKOVA OSVETA

Neki bogataš nije htio da uzme i plati svoj portret, što ga je po narudžbi naslikao neki slikar. Izgovarao se, da mu slika nije vjerna. Slikar mu reče, da je spreman odustati od ugovora, ako mu bogataš dadne pismenu potvrdu, da slika ne prikazuje njega. Bogataš mu zaista izdade tu potvrdu i slikar zadrža sliku.

Na slijedećoj velikoj izložbi izloži slikar taj portret sa oznakom: »Slika staroga kajišara!« Uspjeh je bio sada vanredan.

ČIŠĆENJE ZUBI NA ELEKTRIKU
Takav je stroj bio izložen nedavno na jednoj izložbi u New Yorku. Na slici vidimo, kako se čovjek u isto vrijeme, dok stroj radi, brije

ŠTO ZANIMA ŽENE

Kućni savjeti

Krastavci u soli za zimu. Krastavce operi i obriši. Kuhaj na litru vode dvije žlice soli i ohladi. Bocu natari sasjeckanim češnjakom, poslaži u nju krastavce, metni grančicu kopra i ako hoćeš još češnjaka, zalij priređenom vodom, poveži pergamentom, te devet dana ostavi na suncu. Bocu treba koji puta okrenuti prema suncu, a može se odozgo metnuti mokru krpu. S. A.

Dobar tek

Salata od jaja. Kuhaj jaja da budu tvrda, oguli ih i nareži. Na pet jaja kuhaj pol kg krumpira, te ga oguli i nareži. Tomu možeš dodati četvrt kg narezanih kuhanih mahuna, kuhanih mladih mrkvica i narezanih krastavaca. Sve posoli, pomiješaj sa uljem i octom. Jednako načini zelenu salatu, savij svaki list u tuljčić i napuni mješavinom, poslaži u okrug na zdjelu, a u sredinu metni gustu majonezu.

Kruške sa kremom od čokolade. Oguli pol kg krušaka, razreži i kuhaj u dva dcl vrele vode sa tri žlice šećera. Kuhane ocijedi i poslaži u staklene zdjelice. U kotlić metni četvrt litre mlijeka, četiri žumanjka, 12 dkg šećera, 12 dkg čokolade i komadić vanilije, to sve tuci na pari, dok se ne zgusne, a zatim tuci još tako dugo, dok se ne ohladi. U mlako umiješaj jedan dkg u posve malo vode rastopljene želatine i četvrt litre tučenog slatkog vrhnja. Tu kremu uspi na kruške i metni neko vrijeme na led.

Punjene lignje. Očisti manje lignje. Metni na vrelo ulje nasjeckanog luka, preprži, uspi riže, posoli, pobiberi, te rižu malo požuti, zalij, te pirjaj, da samo malo omekša. Tom rižom nadjeni priređene lignje, zatvori ih čačkalicom i metni u tepsiju na vrelo ulje te prepeci u pećenjari, da požute. Rižu, dok se pirjani, možeš zaliti i sa onim crnim sokom iz lignja, mjesto sa vodom.

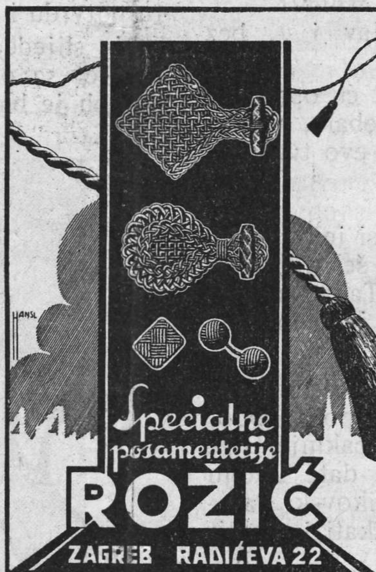
Rižoto od lignja. Očisti lignje i razreži na komade te ih metni kuhati u vodu. Na vrelo ulje metni kosanog luka, zatim rižu, te pusti da riža požuti, zalij je sa prokuhanim lignjama i vodom, u kojoj su se kuhale, te pirjaj do kraja.

S. A.

Tjedni kalendar dobre domaćice

Rimokat. kalendar	Kolovoz — August
Nedjelja **12** Ime Marij.	Objed: Juha od guskine sitnine i okrugljicama od jetara. Pečena guska s krumpirima i salatom od jaja. Večera: Naduvak od ostataka i čaj.
Ponedjeljak **13** Amat	Objed: Juha od mrkve. Varivo od kelja s prženim jetrima. Večera: Žganci s mlijekom.
Utorak **14** Uzv. sv. Križ.	Objed: Juha od kupusa. Pržolica s lukom i krastavcima. Kruške sa kremom od čokolade. Večera: Omlet sa špinatom
Srijeda **15** Žal. Gospa	Objed: Juha od graha. Punjene lignje. Salata. Večera: Đuveđ.
Četvrtak **16** Ljudmila	Objed: Juha od kosti s krpicama. Suho svinjsko meso s kupusom. Kompot od bresaka. Večera: Čaj sa sendvičima.
Petak **17** Rane sv. Fr.	Objed: Juha od vrhnja. Rižoto od lignje. Okrugljice od jabuka. Večera: Pržene ribe sa salatom.
Subota **18** Josip Kup.	Objed: Juha od rajčice. Pečenka u vrhnju s miješanom salatom. Večera: Naduvak od krumpira s umakom od luka.

Dječja kolica
dječji kreveti i sve ostalo željezno i mjedeno pokućtvo najjeftinije kod
FILIPA BAUMA
DEŽMANOVA 2 — PROLAZ TUŠKANAC

Najveća katolička tvrtka glazbala u državi

Kruh naš svagdašnji neka bude
ANKER KRUH
Dobije se u svim boljim delikatesama i mljekarnama.
ANKER KRUH
je najzdraviji, jer se priređuje bez germe (pjenice)

Događaji

24. kolovoza. — U avijatičkom lijetu Istres—Damask—Paris pobijedili su talijanski avijatičari.
25. U Zagrebu započeo tečaj hrvatske katoličke inteligencije. — Španjolski nacionalisti zauzeli Santander na Biskajskom zalivu. — U Poljskoj sukobi između policije i seljaka, koji su stupili u štrajk zahtijevajući poboljšanje uvjeta za život. — Valencijska vlada odlučila prirediti u Parizu zadušnice za pale republikance. — Kina pristala na engleski prijedlog o neutraliziranju šangajske međunarodne koncesije. — Na Sušaku počela konferencija predstavnika evropskih novinskih agencija. — U Francuskoj za pokrajinu Bretanju uveden obvezatno bretonski jezik u škole. — Otkrivena urota proti portugalskog predsjednika Salazara.
26. Japanci kod iskrcavanja u Kini doživjeli poraz. — Rezolucija hrvatske katoličke inteligencije u Zagrebu protiv progona njemačkih katolika. — U Krakovu otvoren drugi kongres profesora franjevačkih slovenskih provincija.
27. General Franco traži predaju Katalonije. 6000 milicionera predalo se nacionalistima u Španjolskoj. — U USA širi se protujapanski pokret. — Vijesti o proslavi bl. Nikole Tavelića u svim Južnoameričkim državama.
28. Austrijski kancelar dr Schuschnigg održao značajan govor o značenju vjere za čovječanstvo. — Trideset smrtnih osuda u Sovjetskoj Rusiji. 300 Nijemaca zatvoreno. — Hapšenje seljaka u Poljskoj radi napada štrajkaša na redarstvo. — Svečano otvorenje Zagrebačkog Zbora.
29. Ustanovljeno da se nadzor nad Španjolskom ne može održati, jer je preskup.
30. U Njemačkoj velike pripreme za doček Mussolinija, koji će ići u posjete Hitleru koncem rujna.
31. U Kini proglašena opća mobilizacija. — Svršetak konferencije ministara Male Antante u Sinaji (Rumunjska). — Južnoameričke države spremne priznati Francovu vladu.

DOMAĆICE
Kupujte staklenu, porculansku i vatrostalnu (feuerfest) robu u domaćoj staklani
R. PASARIĆ
Ilica 5 ZAGREB Ilica 5

NAKON VATROGASNOG DANA. Prilično klimavim koracima pristupa neki dosta nakresani strani vatrogasac k službujućem redaru te ga zapita: »Molim vas lijepo, koliko je sada sati?«

Redar: »Pet sati.«

Vatrogasac: »Aha! Pet sati ujutru.«

Vatrogasac: »Najljepša hvala!... Ali molim vas još, da li je to danas ili možda još jučer?...«

U GOSTIONI. Gost: »Konobaru, ovaj odrezak mi prija kao potplat od čizme.«

Konobar: »O Bože! Zar ste već i to isprobali?!«

NA SVJETIONIKU. Stražar: »Za vedrog vremena vidimo i dalje od Amerike!«

Stranac: »No, to je ipak malko pretjerano!«

Stražar: »Nipošto! Eto vidimo, na primjer, čak do mjeseca!«

TOČNO. A.: »Zar je istina, da muškarci žive duže od žena?«

B.: »Svakako! Ali samo udovci.«

U BIFEU. Poslužnik: »Što zapovijedate?«

Gost: »Htio bih uzeti nešto lagano.«

Poslužnik: »Molim, gospodine, mislite li za želudac ili za džep?«

KOD KROJAČA. Krojač (pita mater): »Bi li mu ramena podložio vatom?«

Dječak: »Učinite to radije odostrag na hlačama!«

MEĐU PRIJATELJICAMA. Anka: »S mojom udajom ove godine i opet ne će biti ništa! Moj zaručnik je pao na ispitu.«

Olga: »A jesi li ti sigurna, da to nije bilo baš hotimično?«

NA TELEFONU. »Hallo, hallo! Pošaljite odmah balu sijena, da! Što za koga?... Kakvo je to idiotsko pitanje?! Za konje, naravno!«

KOD BRIJAČA. Mati: »Što, za šišanje toga djeteta vi tražite toliko, koliko obično plaćaju i već odrasli ljudi?«

Brico: »Istina je, gospođo! Ali taj mali ima više kose na glavi, nego mnogi odrasli.«

ČUDAN UZDAH. »Ah, htio bih se jednom tako opiti, da bi mi se punica učinila pravim anđelom!«

IDENTIČNOST. Pijanac: »A znate li vi, tko sam ja?«

Prolaznik: »Znam.«

Pijanac: »Vrlo dobro! Barem ću tako sada i ja doznati, tko sam.«

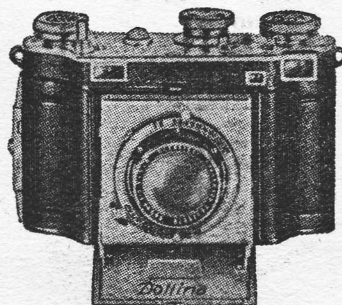
TUŠ. On: »Ah, gospojice! Prije nego li sam vas upoznao, bio mi je život prava pustinja.«

Ona: »Aha, sada shvaćam, zašto ste mi se već u prvi mah učinili nekako slični devi!«

Sabrao *Sl. Tr-ski*

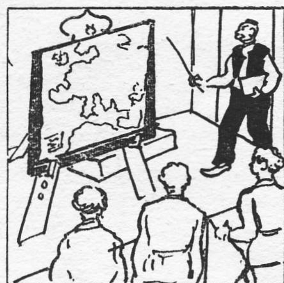
NAJMODERNIJA
„MA-MA“ dječja kolica
Najpovoljnija šestmjesečna otplata bez kapare i povišenih cijena. Najjeftinije kupujete i popravljate izravno kod proizvađača
PRERADOVIĆEVA ULICA 22

POKUĆSTVO
S. D. OPAČIĆ i sinovi
ZAGREB, ILICA 128

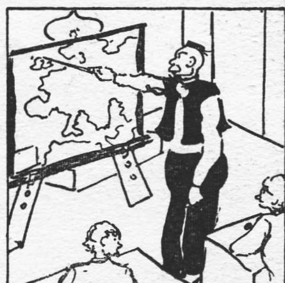

Najveća domaća fototrgovina
GRIESBACH I KNAUS
ZAGREB, JURIŠIĆEVA UL. 1
izdala je najnoviji veliki, bogato ilustrovani cjenik od 200 stranica. Zatražite ga.
Kod narudžbe pozovite se na ovaj oglas

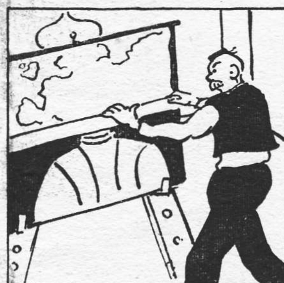
DOBRIJANOVA ŠKOLA

Došo čika
među đake,
da ih uči
škole svake.

Misli mudro:
neka, neka,
velika me
slava čeka!

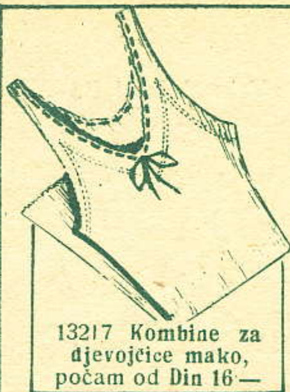

A kad više
škole nema,
čika svoje
stvari sprema.

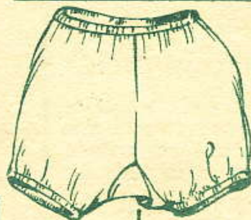

Al od đaka
mjesto slavu,
magareću
dobi glavu!

Ilustrovani tjednik „Obitelj“ izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 4 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj“ izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji“ Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji“: Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536 „Obitelj“ se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Deželićeva ul. 2.

13217 Kombine za djevojčice mako, počam od Din 16·—

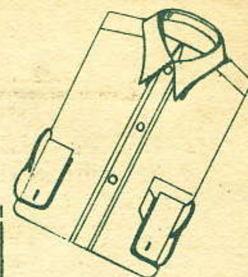

13204 Gaćice za djevojčice mako, počam od Din 14·—

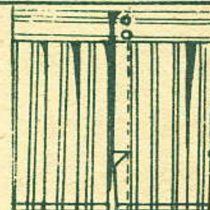

Haljinica za djevojčice počam od D 29·- kabanice počam od Din 160·—

Dječačka odijela, vrlo trajna, za dječake od 7 godina, počam od Din 130·—

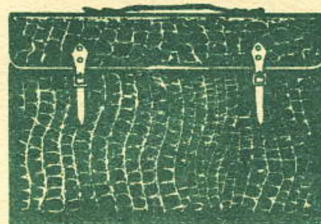
6069 Trajne košulje za dječake, počam od Din 15·—

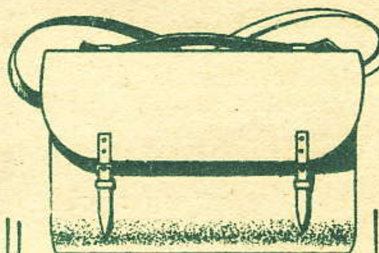
6112 Gaćice za dječake, počam od Din 15·—

1076 Školske torbice, sa raznim slikama ili bez, počam od Din 10·—

1072 Školske torbice, od svinjske kože počam od Din 42·—

70077 Školske torbice, od najbolje kože, u raznim bojama Din 89·—

77503 Kišobran za djevojčice počam od Din 32·—

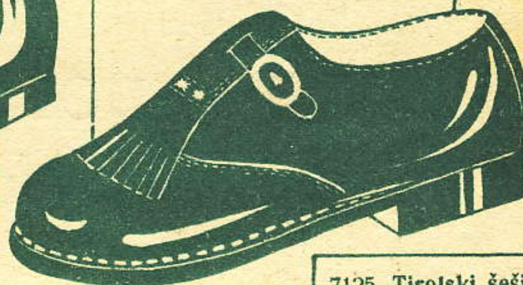
7504 Kišobran za dječake, počam od Din 28·—

14471 Dječačke polucipele, crne ili smeđe, vel. 31-34 Din 70·—

14553 Dječje visoke cipele, vrlo trajne, vel. 31-34 Din 60·—

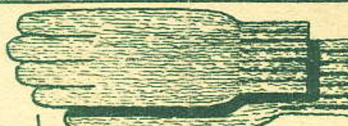
Dječje „haferl" cipele, za štrapac, vel. 31-34 Din 85·—

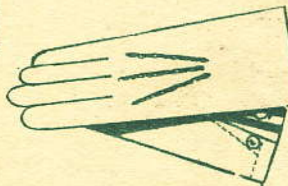
77242 Vuneni pulloveri za dječake, sa dugim rukavima, počam od Din 26·—

77636 Triko šalovi, počam od Din 8·— vuneni Din 10·—

54023 Dječje vunene rukavice, počam od D. 12·—

54022 Dječje triko rukavice Din 10·—

7125 Tirolski šešir, bez pera, Din 28·— pero Din 5·—

Najveća trgovačka i otpremna kuća u državi

Kastner i Öhler
Zagreb

Zatražite naš najnoviji katalog razne robe po niskim cijenama